Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 12 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 208 | Łódź, Niedziela 6 września 1931 r. | ניינטער יאָהרגאַנג | לאָדז, זונטאג, כ״ד אלול תרצ״א | № 208

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

הזכרה

היינט, זונטאג פינקטליך 11,30 פארמיטאג קומט פאר אויפ׳ן בית-החיים אַ **הזכרה** און פייערליכע ווערט געשטעלט ווערען אַ **מצבה** נאך אונזער חשוב׳ען פערשטאר-בענעם פרעזעס און גרינדער

נ. ע. **שמואל צבי** ב״ר גרשון ז״ל

הערשבערג

צו וועלכער אלע מיטגלידער, קרובים, פריינד, בעקאנטע און פערעהרער פון נפטר ווערען געבעטען פינקטליך און צאהלרייך צו קומען.

די פערוואלטונג

פון „לינת החולים"

XXI יעהריגער דאַווענען ימים נוראים XXI
איז פילהארמאָניע-זאל

דערמיט זעגען מיר מודיע די געעהרטע מתפללים פון „פילהארמאָניע", אַז אויך דאָס יאָהר צו דאַווענען **ראש השנה** און **יום-כפור** איז אונז געלונגען צו אנגאַזשירען דעם אין לאָדז בעליבטען און פאָפולערען ביאַליסטאָקער אבער-קאַנטאָר

ר׳ מאיר פּאָדראַבּ׳נעק!

וועלכער בעצויבערט זיינע צוהערער מיט זיין אויסערגעוועהנליכער שטימע און מיט זיינע הארציגע תפילות.

בעגלייטען וועט איהם אַ פערגרעסערטער און גוט-איינשטודירטער כאָר אונטער לייטונג פון בעריהמטען דירינענט און מוזיקער ה׳ **מ. צעסוואַ!**, וועלכער האָט פאָרגעבריימעט נאַנץ נייע קאָמפאָזיציעס.

פערזאָרגט זיך ציטליך מיט בילעטען. **כל הקודם זכה!**

דער בילעטען-פערקויף קומט פאָר טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אָווענד אין דער קאַסע פון פילהארמאָניע.

בעמערקונג: א) דער וואָס וויל זיך רעזערווירען די פלעצער פון פאָראויסען, בעט מען אָנמעלדען טעלעפאָניש נומ׳ **213-84**, 2) ווער ס׳וויל עולה לתורה זיין אין די ימים נוראים, זאָל זיך פערשרייבען אין קאַסע בעת׳ן אויסקויפען דעם בילעט, ג) די נדרים און נדבות פון די עליות איז בע-שטימט פאר׳ן קרן קימת לישראל. גאַרדעראָבע פריי!

4878

היינט, זונטאג, 12 פארמיטאג קומט פאָר אויפ׳ן היגען בית-עולם די ענטהילונג פון דער מצבה און א הזכרה פון לאנגיעהריגען געשעפטס-פיהרער פון די לאָדזער יודישע טעאטערן

משה ארנוואלד ז״ל

צו וועלכער עס לאדען איין אלע פריינד און בעקאנטע די פערבליבענע

פרוי, טאכטער, איידעם און אייניקלעך

טוך- און קארט-געשעפט
HERMAN WŁOSKI

לאָדז, גאוואמיעסקא 3 טעל. 114-92, פראנט 2-טער שטאק

עמפעהלט צום איצטיגן הערבסט- און ווינטער-סעזאָן דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע

דאמען- און הערען-שטאָפען

ווי: לאדזער, טאָמאשאָווער, ביליצער, לעאָנאַרד׳ס און איסל. אויסאַרבייטונגען בעסטע קוואַליטעט! / נייעסטע מאָדע! / פאַבריקס-פרייזען! / הורט און דעטייל!

JAŚNIEJ SŁOŃCA
NAJLEPSZA ZAPRAWA DO PODŁÓG

פרישט-אויף צושעדיגטע פאַסאַדעס, לינאָלעאומס און פארבט מאָמענטאַל ווייסע פאדלאגעס אויף מאהאגאניע אדער טונקעל-אושעכאָווע

DR. med. H. NADEL

ספעציאַליסט פאַר אינערליכע קראַנקהייטען.

פיעטריקאָווער 17 טעל. 168 86

צוריקגעקעהרט

נעהמט אַן פון 4 — 6 נאָכמ.

ס׳ווערט געזוכט

שניידער

צו נייהען הויזען, וועסט און מאַרינאַרקעס. צו מעל-דען זיך זשעראָמסקיעגא 48, ביים פּאַרטיער

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל איער-פערפעל און סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בע-קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערביע

נ. ווינבערג
38 פיעטריקאָווער 38

טעלעפאָן 143-82

אכטונג! עס ווערט אויך ארויסגעגעבען פריהשטיקען, אווענד-ברויטען ווי אויך יאַרסקע מיטאַגען

דער בעוואוסטער מאגאזין פון ערשטקל.

לוקסוס-שיך

ל. אדערבערג, פיעטריקאָווער 17.

עמפפעהלט צום הערבסט- און ווינטער-סעזאָן אַ גרויסען אויסוואהל פון די שעהנסטע מאָדעלען און נייעסטע גאַרנירונגען.

די פרייזען זענען בעדייטענד ערמעסיגט.

אתרוגים מובחרים
לולבים והדסים

שויז אויך לאַנגער ביי

ה. ארפינגער, 10 פילנאצנא 10

מזל-טוב

צו דער פערלאָבונג פון אונזער קאָלעגע

ה׳ אבראם פאנק
מיט פ״ל. פראניא וויסבערג

ווינשען מיר פיל גליק.

יעקב זאכאריאש,	
טוביה מייטליס	עדזיא ראָזענצווייג,
ישראל וועלנער	העלא שמולעוויטש
יצחק וועלנער	שמולעק פריימאַן

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאַנט, אַז מיין בעוואוסטער

„ELIDA" פענסיאנאַט

אין פּאָדעמביע 2 מינוט גאַנג פון טראַמוויי

ווערט זיין טעטיג איבער די יום-טובים.

ספעציעלער מניק אין פענסיאָנאַט אויף די ימים נוראים מיט׳ן אויטייל פון די בעסטע חזנים. זוניגע צימערן. מאָדערנסטע איינריכטונג. געשמאַקע קיך. אנגענעהמער צייט-פערטרייב. ראַדיאָ-קאָנצערט און אַנדערע פערוויילונגען. מעסיגע פרייזען.

מיט אַכטונג **ש. לובינסקי**

אינהאַבער פון פענסיאָנאַט „ELIDA"

4879

נאָכרוף.

זונטאג, י״ז אלול (דעם 30/8) איז געשטאָרבען אין לאָדז נאָך שווערע ליידען אין עלטער פון 46 יאָהר אונזער ליבער פאָטער, מאַן, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

ב״ע חיים יונה ווינבערג פון לובלין

די לויה איז פאָרגעקומען אין לאָדז מאָנטאג, ד. 31/8 (י״ח אלול) זאָל איהם די ערד גרינג זיין! דער גאנצער פאמיליע דריקט אויס מיטגעפיהל זיין שוואָגער

טאָגעליכט מרדכי.

ז״ס געטרייסט!

5077

ראס בעקאנטע מענער-הוט-געשעפט
„SPLENDID"
11-טער ליסטאפאד 31 (קאנסטאנטינער)

עמפפעהלט צום קומענדיגען הערבסט- און ווינטער-סעזאן
דעם רייכסטען אויסוואהל פון
מענער-היטען
פון די נייעסטע פאסאנען *,* פון אין און אויסלענדישע פירמעס

די פרייזען צוליב'ן קריזיס
בעדייטענד פערקלענערט
בעמערקונג: מיר בעזיצען א גרויסען
אויסוואהל פון עלעגאנטסטע
ספארט-היטלער.

די לייטונג פון דער 7-קל. שו״ע
פון א. עדעלשטיין, 9 סאלנא 9
מאכט בעקאנט, אז עס ווערען אנגענומען שילער פון 7 ביז 14 יאהר אין אלע קלאסען אויף דעם יאהר 1931/32, יעדען טאג פון 9 פריה ביז 1 מיטאג און פון 3–6 נאכמיטאג.

אין דער שולע ווערט געלערנט, א חוץ די וועלטליכע בילדונג, עברי, חומש, רש״י, תנ״ך, משניות, דינים און גמרא מיט תוספות דורך די בעסטע לעהרער און מלמדים.

די ערציהונג איז א שטרענג רעליגיעזע. נאכ'ן פערלאנג פון די עלטערן ווערען די שילער פארגעברייט אין אלע יודישע גימנאזיעס.

אין פארברייטונגס-קלאס ווערען אנגענומען שילער פון 5 יאהר אהן יארקענטניש. אלע פארמאליטעטען לגבי דער שול-מאכט: רויטע צעטלען, איבערטראגען קינדער פון אנדערע שולען ערלעדיגט די שולע.

די למודים פאנגען אן דעם 1.IX.31, י״ט אלול.

לייטער פון דער שולע י. עדעלשטיין.

די הנהלה פון די 7-קלאסיגע שולען
כאצענעלזאן-נחומאב
איז מודיע דאס פון נייעם שול-יאר אן, ד. ה. פון 1/9 1931 (י״ט אלול) ווערען די שולען רעארגאניזירט און קומען פאר פאלגענדע ענדערונגען:

7-קלאסיגע שולע אויף דער נאד-לודקא 8. טעלעפאן 177-01 (צווישען נאוואמיעסקא און וואכאדניא) ווירד געענדערט אויף א
מ ע נ ע ר = ש ו ל ע
אג נעמט אן אין אלע קלאסען (ארז.) נור אינגלעך פון $5^1/_2$ ביז 15 יאהר

פאר די אינגלעך פון ארטאדאקסישע עלטערן עקזיסטירט
א רעליגיעזער=חדר
וואו ס'ווירד געלערנט דורך די בעסטע מלמדים גרינדליך
חומש, רש״י, פסוק, גמרא ותוספות
אין הדר ווערען אנגענומען אינגלעך פון 4 ביז 15 יאהר.

אין די פרעבעל-שולע (שפיל-שולע) און אין ערשטען אפדיעל קענען אויך אויפג. ווערען מיידלעך פון 3—7 יאהר

7-קלאסיגע שולע אויף דער פאמארסקא 20. טעלעפאן 183-40 ס'ווערען אין דעם פארגרעסערטען לאקאל געעפענט די קלאסען IV. III. II. I. C. B. A. (א-דזיאלען 1 ביז'ן VII)
פיר קנאבען און מעדכען
אין שול צוואנג-עלטער פון 7—15 יאהר

א ספעציעלער פארבערייטונגס-קלאס פיר ענטוויקעלטע קינדער פון $5^1/_2$ ביז 7 יאהר

ביי דער שולע ענז. א מוסטערהאפטע
פרעבעל-שולע (שפיל-שולע) פיר
קינדער אהן אונטערשיד פון ענטוויקלונג
פון $3^1/_2$ ביז 7 יאהר

די פרעבעל-שולע ווירד געפיהרט אין דער פוילישער אונטעררכטס-שפראך
לויטן סיסטעם פון פראפעס. מאנטעסארי מיט מוזיק און ריטמיק.

פיר פויזש שוואכע קינדער ווי אויך פיר אינבעמיטעלטע עגזיסטירט א נאכמיטאג-שולע ביז 50% ביליגער. נאכמיטאג פרעבעל-שולע.

היכטיגע בעמערקונג!

1) די 7-קלאסיגע שולע און רעליגיעזער חדר אויף דער נאד-לודקא 8 (ביי נאוואמיעסקא) איז די נאטאגשענע אנשטאלט פיר די עלטערן, וועלכע פראגן צווישען וועלטען און זוכען צו פאריניגען די מאדערנע וועלטליכע בילדונג און ערציהונג מיט'ן אידישן רעליגיעזען הדר ד. ה. למודי קודש מיט למודי חול.

2) די שולע ערלעדיגט פאר די עלטערן דאס איבערטראגען די קינדער פון אנדערע שולען, ווי אויך אלע פארמאליטעטען לגבי דער שול-מאכט (רויטע און אנדערע וועזוואניעס).

די קאנצעלאריע פון דער שולע אויף פאמארסקא 20 איז טעטיג פון 5 ביז 8 אוו.
נאדלודקא 8 „ 12 „ 2 נ.מ.

מודעה!
דער בעריהמטער חדר „עמוד התורה" ווסכאדניע 27 איז איינגעארדענט מיט די לעצטע מאדערנע בעקוועמליכקייטען, ערשטקלאסיג ערשטען שטאק, וועלכער ווערט אנגעפיהרט דורך ר' משה שפירא וואס איז גוט בעקאנט אין דער גאנצער שטאט מיט זיין למדות און פעדאגאגיע און עקזיסטירט שוין יאהרען לאנג מיט זיין חדר און האט ב״ה מעמוד געווען הונדערטער יונגעלייט גרויסע בני-תורה. דאס חדר בעזיצט אויך א 7-קלאסיגע שולע מיט די בעסטע פעדאגאגישע קוואליפיצירטע לעהרער, וואס ווערט איצט פערברייטערט מיט א „גן ילדים", וואו עס ווערען אנגענומען קינדער פון 5 יאהר אן. איינשרייבונגען אין דער קאנצעלאריע טעגליך פארמיטאג און נאכמיטאג.

די לייטונג.

באמבערג'ס
פענסיאנאט
„לאדזשאנקא"
אין ניי=אטוואצק
סטאציע-גלאוונא, איז טעטיג איבער די יום-טובים, געגוערעס צו ערקונדיגען זיך ביי באמבערג, נאוואמיעסקא 4

בעקאנטמאכונג:
דער פענסיאנאט
פשיגורסקי און ווינער
גלאווגא - באווא אטוואצק
נעהמט אן געסט אויף אלע יום-טובים
צו קאנקורענץ-פרייזען.
אדרעס: גלאוונא, פאסט-קעסטעל נ' 58
ס'וועט ווערען געדאווענט די ימים-נוראים.

בעקאנטמאכונג
דערמיט מאך איך בעקאנט אז מיין לאנג-עקזיסטירענדער
פענסיאנאט
אויף ווילשביאנא גורא
וועט זיין טעטיג איבער די ימים=טובים
מיט אכטונג פרידמאן פענסיאנאט-איינהאבער

Dr. med.
S. Liebeskind
POWRÓCIŁ
akuszerja, choroby kobiece
Zawadzka 6, telefon 216-66
Przyjmuje od 4 — 6 po poł.

Dr. med.
L. LIEBESKINDOWA
POWRÓCIŁA
choroby dzieci
Zawadzka 6, tel. 216-66
Przyjmuje od 3—5 po poł.

פאר מאנגליידענדע
ראבארבער-וויין,
פעפסין-וויין
אין פרימא קוואליטעט
צו בעקומען אין דער ווייןהאנדלונג פון
E SZYKIER
Północna 1, tel. 107-84

7-קל. מענער-שולע z pr. szk. państw. פון
ש. שולדענריין
29 פאלודניאווא 29
עם גן=ילדים איז די געוואונשענע שולע פאר קינדער, וואס די עלטערן ווילען זיי געבען צוזאמען מיט וועלטליכע בילדונג א שטרענגע רעליגיעזע ערציהונג און גרינדליכע לעהרע אין תנ״ך, העבראיש, ווי אויך אין תלמוד.
דאס לעהר פערסאנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען. אין פארברייטונגס-קלאס ווערען אנגענומען שילער פון 5 און א האלב יאהר אהן שום קענטניש.
איינשרייבונג טעגליך אין אלע קלאסען פון 9–2 און פון 4–6 נ״מ

GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE
I. KACENELSONA
(z prawami gimnazjów państwowych)
43 ZAWADZKA 43
אנמעלדונגען פון נייע שילער נעמט אן די קאנצעלאריע טאג-טעגליך פון 10 ביז 2 און פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.
עס ווערען אויך איינגעשריבען קינדער פון 4 יאהר אן און ווייטער אין אינזער גן=ילדים און שולע אויף סילינסקיעגא 120.
די דירעקציע.

7484

אכטונג, פאבריקאנטען!
קויהלען-בירשטען
צו עלעקטרישע
מאטארען און דינאמאס
פון די בעסטע סארטען גראפיט אין בראנז
פאבריצירט צו די ביליגסטע פרייזען.
ספעציאליסט פאר דינאמא-מאשינען.
נייע איינריכטונגען און רעפאראטורען.
בוי פון נייע קאלטעקטארען. לאנגיעהר. אויסלענד. פראקטיק
סאלידע און פינקטליכע בעהאנדלונג. ביטע זיך איבערצייגען.
ישראל מילער
דיפלאמירטער עלעקטראטעכ.
9 ‏(פריהער צ'געל נאס) Śródmiejska 26

4607

אויפפאדערונג
צו אלע מתפללים פון גייער-ראיאן
צוליב'ן סכסוך צווישען די אלטע מתפללים און די אויפגעקומענע אמשענאווער חסידים וועגען דער שוהל אויף נייע זארזשעווסקע 3, וועל כי האבען משיג גביל געווען די אלטע מתפללים נישט צו דינען קיין שטעט אין דער דע מאהנטער שוהל ביז וואנען זיי וועלען נישט האלטען קיין דין-תורה.
די אלטע מתפללים
פון דער שוהל נייע-זארזשעווסקא 3

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 40-59
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.
N. ROZEN
STOMATOLOG
צוריקגעקעהרט
Andrzeja 7, tel. 216-57.

Dr. med
EYCHNER JAKÓB
אינערליכע קראנקהייטען
אלעע 1 מאי 16, ט. ל. 111=24
צוריקגעקעהרט.

צאהן-ארצט
י. לעוו
4 ציגעל-גאס 4
טעל. 137=44
צוריקגעקעהרט.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134–72
נעמט אן פון 3–4 נאכמ.
און פון 7–9 אווענד

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעהמט א' פון 8—10 פריה,
פון 1—3 נאכמיטאג און פון 6 ביז 8.30 אוו נר.
זונטאג פון 9 ביז 12 מיטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע
לעטשניצע פרייזען.

קוואליפיצירטע
הערן-שניידער
ווערען געברויכט ביי
א. גיעדזוויעדזש
נארוטאוויטשא 5

Dr. med.
REICHER
פאלודניאווא 28. טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8–11 פריה און פון 5–8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 מיטאג.

Dr. **B. Robinson**
פיעטריקאווער 10, טעל. 131=86
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. **G. GERSZTAJN**
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייט
צוריקגעקעהרט
טראגוטא 12, טעל. .175-10
נעהמט אן פון 11–1 און פון 7–8 אוו.

4621

Dr. med.
I. Grynberg
אינערליכע קראנקהייטען ספעצ. פאר הארץ
צוריקגעקעהרט
CEGIELNIANA 17 צעגעלניאנא
Telefo 17-415 טעלעפאן

DR. MED.
Jerzy SUDYA
ספעציאל-ארצט פאר אקושער- און פרויען-קראנקהייטן
ZIELONA 30 זשעלאנא
טעלעפאן 115-27
נעמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—8.

Dr. MED. **H. LUBICZ**
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 13=142
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאג און יו״ט 9–1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

Lekarz-Dentysta
St. GELBERG
Zawadzka 14, tel. 108-33
צוריקגעקעהרט.
נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7 אווענד.

DR. MED.
Józef Imich
ספעציאליסט פון אויערן, נאז,
האלז און קעהל-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאניושקי 1, טעלעפאן 97=209.
נעהמט אן פון 1–2 און פון 5–7 נאכמ.

Dr. med. **J LUBICZ**
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9. טעל. 17=183
צוריקגעקעהרט
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
איינענע פראצאווניע פון דזמטליכע ארטאפעדישע
אפאראטען ווי: הקלארקעס אויף פ אטפוסען, קינסטליכע
הענט און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

פאַרשטעהער פון סוחרים-דעטאַליסטען
אין די שאַצונגס-קאָמיסיעס

(א) דער פּרעזעס פון דער לאָדזער פינאַנץ־קאַמער ה׳ זיגמונט קוכאַרסקי האָט נעכטען אויפ־גענומען אַ דעלעגאַציע פון סוחרים־דעטאַליסטען, וועלכע האָט אינטערוועניררט מכּוח בעשטימען אין דער שאַצונגס־קאָמיסיע אויך פאָרשטעהער פון די קליינע סוחרים, אַנגעוויזענע דורכ׳ן דעטאַליסטען־פעראיין.

די דעלעגאַציע האָט אָנגעוויזען, אַז לעת־עתּה ווערען די קליינהענדלער אויסגעמיטען אין די שאַצונגס־קאָמיסיע, טראָץ דעם, וואָס שטעלען מיט זיך פאַר 80 פּראָצ. פונ׳ם סוחר׳שטום א. אַ. וו.

דער ה׳ קוכאַרסקי האָט זיך בעקענט מיט׳ן אינהאַלט פונ׳ם מעמאָריאַל פון דער דעלעגאַציע, און צוגעזאָגט צו פעראינטערעסירען זיך מיט דעם דאָזיגען ענין, ווי אויך צו בעשטימען אין די שאַצונגס־קאָמיסיעס אַ געוויסע צאָהל פון סוחרים־דעטאַליסטען.

---

300 זל. שטראַף פאַר נישט אָפּהיטען
דעם 8-שעה׳דיגען ארבייטסטאג
נישט ערלויבען פרויען און מינדעריעהריגע צו ארבייטען ביינאכט

(—) עהערנעכטען איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון אלע קרייז ארבייטס אינספּעקטאָרען אויף וועלכע עס איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען קאַמף מיט אַרבייטסלאָזיגקייט.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען נישט צו דער־לאָזען אוּבּייטען אין די פאַבריקען קיין איבער־שעה׳ן, נישט צו דערלאָזען ארבייטען קיין „זמיאַנעס", נישט דערלאָזען בעשעפטיגען פרויען און מינדעריעהריגע ביי נאכט-אַרבייט. די ערטער פון פרויען און מינדעריעהריגע זאָלען פאַרנעמען מענער, וועלכע האַלטען אויס פאַמיליעס.

ווייטער איז בעשלאָסען געוואָרען צו בע־שטראָפען ביז 300 זל. פאַר נישט אָפּהיטען דעם 8-שעהריגען ארבייטס-טאָג. צום צווייטען מאָל — בעשטראָפען מיט אונבעדינגטען אַרעסט.

—=:O:=—

אוי אז דער יצר-ד־־רע
גיט א טאַרע דעם אַלטיטשקען שולצען...

(2) אין דער קויהלען־פירמע „קאָנסאָרציום" (פּשעיאַזד 62) האָט פינף יאָהר נאָך דער רייהע געאַרבייט אַלס אָנגעשטעלטער דער 71־יאָהריגער אויגוסט שולץ.

די גאַנצע צייט האָט זיך דער אַלטער אויפ־געפיהרט זעהר לייטיש, און זיינע פליכטען דער־פיהלט פּינקטליך.

לעצטענס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז ער האָט דורך פערשידענע קאָמבינאַציעס אַרויסבע־קומען און פערשוועגדט פירמע־געלדער.

דערווייל איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ער האָט פערשוועגדט 2.500 זל.

פאַר די הייגטיגע צייטען איז עס אַ סך געלד, ובפרט נאָך, אַז מען ווייסט שוין, אַז דאָס געלד האָט ער גע׳פּטר׳ט אויף דעם „שייגעם מין", פון וועלכען דער אַלטיטשקער איז אַ גרויסער אמאטאָר...

דערווייל האָט מען שולצען אָפּגעזאָגט פון פאָסטען.

א ראַיד מיט א בעפּעהל

(2) היינט וועט אַדורכגעפיהרט ווערען אַ ספּאָרט אונטערנעהמונג אונטערן נאָמען: „ראַיד ז׳־אַד־קאָזעם".

זעקס אינדעפּריה וועט פאַר דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע (רוג אַגראָדאווע און זאַכאָדניע) פאָרקומען אַ צונויפקום פון דעם לאָדזער מאָטאָ־ציקליסטען־קלוב.

7 אינדעפּריה וועלען זיך די אַלע מאָטאָציק־ליסטען פונאַנדערפאָהרען אין פערשידענע ריכ־טונגען פון דער וואָיעוואָדזטווע, פונאַנדערפיהרענדיג בעפעהלען אין די פּאָליציי־פּאָסטענס פון לאָד־זער וואָיעוואָדזטווע.

איטליכער מאָטאָציקל־אינהאַבער וועט מיטנעה־מען מיט זיך אין קיישעל אַ פּאָליציאַנט.

נאָכ׳ן בעקומען געהעריגע קוויטונגען אויף די דערהאַלטענע בעפעהלען, וועלען די מאָטאָציקליס־טען זיך צוריקקעהרען צום בנין פון דער פּאָליציי־קאָמענדע אויף קילינסקיעגא 152.

פיר און דריי איז זיבּען
איז דעם בּחור צו זיצען געבליבּען

(א) אין יולי ה. י. איז צו מאָריץ גאָרפינקלען פון זאַגאַיעקאָווע 53, און דערנאָך אויך אין זיין קאַנטאָר אויף קילינסקא 6, געקומען עטליכע מאָל אַ געוויסער בנימין יורא, און געפאָדערט אַ געוויסע סומע געלד — אַ נישט, האָט ער געזאָגט, וועט ער מסר׳ן, והאוּ מען דאַרף, אַז גאָרפינקעל האָט אָנגעגעבען אַ פאַלשע מעלדונג וועגען גע׳גנב׳עטע בוי־מאַטעריאַלען פון דער קאָלאָניע אויף פּאָלעשיע.

גאַרפינקעל האָט געפיהלט, אַז ער איז גאָט די נשמה שולדיג, האָט ער, דעם יורא מיט דער פערדישער צורה אָנגענומען פאַר׳ן קאָלנער און אַרונטערגעוואָרפען פון די טרעפּען.

דעם 8. יולי ווידער האָט דערזעלבער יורא אַרויסגענאַרט (כלומרשט אַלס סוחר פון קאָנסטאַנ־טין) ביים פאַשע־הענדלער מרדכי שאַפּירא פון קי־לינסקא־גאַס 73, אַביסעל סחורה און 270 זל. במזומן.

פאַר די ביידע מעשים האָט דאָס געריכט איהם פער׳משפּט אויף 3 און אויף 4 חדשים טורמע.

— כן ישבו....

לאַמפּען

אין א גרויסען אויסוואהל
מאָדערנסטע סטיל · ארטען
צו רעדוצירטע פרייזען

עמפּפעהלט די בעקאַנטע

לאמפען=פאבריק

SZ. P. SZMALEWICZ

Południowa 8, telefon. 164-39

פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אָנגעגעבענע צייכנונגען.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

tel. 12-333

ZIELONA 6,

Telefon 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פּלוצימדיגע פאָרפאַלען צו יעדער צייט ביי טאָג און ביי נאַכט ווי אויך אין אלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

2 לעצטע געזעגענונגס-פאָרשטעלונגען 2

גאָסי און אייב קאָרפּ

היינט, זונטאג, 9 אָווענד

„בר=מצוה"

אין 3 אַקטען, אין וועלכער עס ווערען געזונגען די נייעסטע שלאַגער־ לידלעך, וואָס זענען ריהרענד־חוניש / פאָלקסטימליך־חסידיש / ממזריש־היימאדיש

אין די הויפּט־ראָלען: גאָסי און אייב קאָרפּ אין די הויפּט־ראָלען.

מאָרגען, מאָנטאג, 9 אַ זייגער אָווענד

אפּשיד= און עהרען-אָווענד פון

גאָסי און אייב קאָרפּ

וואָס? לעזט מאָרגען! וואָס?

אז מען מאַכט א פערזיכערונגס=פאָרשלאַג
הייסט עס נאָך נישט, אז מ׳האָט געמאַכט א פערזיכערונגס-אָפּמאַך

(2) די לעצטע צייט פיהרען אַסעקוראַנץ־געזעלשאַפטען אַ סך פּראָצעסען געגען די פערזי־כערטע. זיי פאָדערען, מ׳זאָל זיי בעצאָהלען די פערזיכערונגס־געלדער אויפ׳ן יסוד פון די פאָר־שלאָגען וועגען פערזיכערונג.

אזא פּראָצעס איז אויך עהערנעכטען בע־טראַכט געוואָרען דורכ׳ן אַפּעלאַציע־געריכט אין וואַרשאַ, צוליב דער אָנקלאַגע פון 2 אַסעקוראַנץ־געזעלשאַפטען געגען דעם לאָדזער סוחר יעקב צווילינג. (פּולנאָצנאַ 1).

דער 30 נאָוועמבער פ. י. האָט צווילינג אונטערגעשריבען אַ פערזיכערונגס־פאָרשלאַג אויף דער סומע פון 20 טויזענד דאָלער. אין עטליכע וואָכען אַרום איז צו איהם געקומען אַ פערמיטלער, און איהם מיטגעטיילט, אַז זיין פאָרשלאַג איז דורך דער געזעלשאַפט אַקצעפּטירט געוואָרען.

צווילינג האָט אָבער דאַן דערקלעהרט, אַז מחמת דעם, וואָס ער האָט אין משך פון צוויי וואָכען נישט בעקומען קיין שריפטליכע מעלדונג, זאָגט ער זיך אָפּ פון דער פערזיכערונג.

דעם 28 פעברואַר ה. י., האָט אָבער דער בעפולמעכטיגטער פון די אַסעקוראַנץ־געזעלשאַפ־טען, אדוו. ה. פעליקס אַרויסגעטראָטען מיט אַ געריכטליכער תּביעה, מאָהנענדיג ביי צווילינג׳ן 154 דאָלאַר מיט 11 סענט, פּליוס פּראָצענטער און הוצאות.

דאָס געריכט האָט דאַן די תּביעה אָפּגע־ווענד׳ט און צוגעמשפּט נאָך לטובת צווילינג׳ן 100 זלאָטעס געריכטס־קאָסטען.

איצט האָט דאָס אַפּעלאַציע־געריכט בעשטע־טיגט דעם אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ.

—=—

בּחנם און אהן אָפּמאַכען
טאָר מען נישט ארבּייטען אין די ראַזורעס

(2) לויט אַ פעראָרדנונג פון אַרבייטס־מיניס־טעריום דאַרפען געזעלען אויף־דער־לעהר בעקומען פון זייערע בעלעבאַטים געהאַלט, און עס דאַרפען מיט זיי געשלאָסען ווערען שריפטליכע אָפּמאַכען, וואָס עס איז בּויטיג ביים בעקומען אַ געזעלען־דיפּלאָם.

אין אַ סך לאָדזער האַנדווערק־אַנשטאַלטען, ובפרט ביי די פריזירערס טרעפט עס אָפט, אַז מען איז עובר אויף דער דאָזיגער פעראָרדנונג (וואָס איז אויך חל אויף לעהר־מיידלעך).

דער לאָדזער אינדוסטריע־אַמט פיהרט איצט דעריבער אַ דורך אַ גענויע קאָנטראָלע אין די ראַזורעס, כּדי פעסטצושטעלען, צי אַרבייטען דאָרט לעהר־מיידלעך, און צי האָבען זיי שריפטליכע אָפּ־מאַכען מיט די אַרבייטס־געבער.

אויב ס׳וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אַז עס אַרבייטען אַזעלכע מיידלעך בּחנם און אָהן אָפּמאַכען, וועט דער אינהאַבער פון דער ראַזורע בעשטראָפט ווערען אַדמיניסטראַטיוו מיט אַ שטראָף ביז טויזענד זלאָטיס.

די לוסטראַציע פון די פליישׁ=
און געבּעקס=וואַגענס

(2) אין משך פון די לעצטע [illegible] האָבען סאַניטאַר־קאָמיסיעס אַדורכגעפיהרט [illegible] ליכע איבערזיכט פון די וואַגענס צום איבע[illegible] רען פלייש און געבעקס.

עס זענען דערביי געמאַכט געוואָרען אַ סך אָנ־ווייזונגען צום אויסבעסערען די פעהלערען, און ס׳איז אויך אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ צווייטע קאָנטראָלע.

איצט איז שוין דער צושטאַנד פון די וואָ־גענס, אין אַלגעמיין, פאָרוואורפסלאָז.

חוץ מזה האָט פּאָליציי בעקומען אַ פעראָרדנונג צונויפצושטעלען פּראָטאָקאָלען די יעניגע אָנגע־שטעלטע פון יאַטקעס און בעקערייען, וואָס ׳באַפּט זיי זיצען אויף די צודעקען פון די דאָזיגע וואָגענס.

בּעטלער לאָזט איבּער א גרויס
פערמעגען אַנ׳אָרימען שוסטער
אויסטערלישע גלגולים פון א לאָדזער כּוחר

אין דער געגענד פון שעראַדז און בלאַשקי איז זעהר בעקאַנט געווען א וואַנדערנדיגער בעט־לער, וואָס איז נעגאַנגען אָפּגעשליסען און געבעטעלט נדבות.

אַ געוויסען אָווענד האָט דער דאָזיגער בעט־לער, וועלכען מ׳האָט גערופען „וולאַדויא נאָר", זיך בעוויזען ביי דעם שוסטער פיאַלקאָווסקי און געבעטען א נדבה. דער שוסטער, א גרויסער קבצן און א טאַטע פון 11 קינדער, האָט נישט געהאַט קיין געלד, פערבעטען דעם בעטלער צום אָרימען און מאָגערן אָווענד־ברויט.

מיט אַ פּאָר טעג שפּעטער רופט מען פּלוצים דעם שוסטער צו דעם וואַנדערנדיגען בעטלער, וועלכער ליגט קראַנק און דער בעטלער גיט איהם איבער פאָלגענדע געשיכטע:

נישט שטענדיג איז ער געווען אין אַזאַ מעמד. פאַר׳ן קריג האָט ער געוואוינט אין לאָדז אויף פּיעטרקאָווער 243 און געפיהרט א האַנד־לונג... ער איז אָבער פעראָרימט געוואָרען און נישט האָבענ־דיג קיין שום אויסוועג האָט ער זיך געלאָזט „איבער דער מדינה".

ער איז אָבער געוואָרען דורך דער צייט אַזוי קאַרג און געלעבט מיט טרוקען ברויט און וואַסער און ער האָט זיך דערשלאָגען צו אַ געוויסער סומע, וואָס ליגט אין פּ. ק. א. און אָט די סומע פון 68 טויזענד זלאָטעס, לאָזט ער איבער נישט קיין צ[illegible] דערען ווי דעם שוסטער פיאַלקאָווסקי.

דער בעטלער איז מיט אַ טאָג שפּעטער געשטאָרבען און דער אָרימער שוסטער איז אָנ געריכט געוואָרען פּלוצלינג מיט אַ פערמעגען.

Dr. Med.

M. Wajnberg

ספּעציאַל ארצט פאַר נערווען־קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

ZEROMSKIEGO 25 (פּאָנסקאַ)

טעל. 20=172

נעהמט אָן פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.

היינט — צוזאמענפליה פון יודישע ספארטלער אין לאדז

ארגאניזירט דורכ'ן פערבאנד „מכבי"

צו די יוד. ספארטלער!

חבריים ספארטלער! איהר זענט היינט געקומען נאך לאדז אויפ'ן רוף פון דער לאדזער עקזעקוטיווע פון וועלטפערבאנד „מכבי".

היינט דארפט איהר אויף דעם ספארט-פלאץ ארויסווייזען אייער פיזישער ענטוויקלונג און פעהיגקייטען.

מיר זענען פול מיט האפנונג, דאס די יודישע געזעלשאפט, וועלכע האט ביז יעצט ארויסגעוויזען א גרויסע סימפאטיע פאר דער יודישער ספארט-בעוועגונג, וועט געהעריג אפשאצען אייער ארבייט און מיה און וועט ווייטער מיט איהר אפפערווילליגקייט ערמעגליכען אונזערע ערהויבענע צילען פון דער אויפלעבונג פון יודישען פאלק אין ארץ ישראל!

חברים! בעגריסענדיג אייך אויפ'ן ערשטען צוזאמענפליה אין לאדז, גלויבען מיר, אז איהר וועט מיטווירקען, אז עס זאל הערשען א געהויבענע שטימונג און אייערע דערגרייכונגען וועלען זיין א מוסטער פאר דער גאנצער יודישער יוגענד!

תזק ואמץ!

וועלט-פערבאנד „מכבי"

עקזעקוטיווע אין לאדז.

און וואס פאר א פעראנטווארטליכקייט עס פאלט אויף זיי, אלס די פיאנערען פון פיזישען אויפלעבען פון יודענטום.

אויך פון מלוכהשען און געזעלשאפטליכען שטאנדפונקט איז נויטיג, אז אלע שיכטען פון דער בעפעלקערונג אין פוילען זאלען זיך פיהלען געזונד און זיין פיזיש שטארק.

מיר האפען, אז מיט דעם היינטיגען צוזא-

ד"ר ל. זילבערשטראם.

מענפליה וועט זיך אנפאנגען א נייע תקופה אין יודישען ספארט-לעבען.

מיר גלויבען, אז אלע יודישע ספארטלער, בעהויכט מיט דער בעגייסטערענדער אידעע, וועלען שטעהן האנד ביי האנד אין ברודערליכע רייהען אונטער דער פאהן פון וועלט-פערבאנד „מכבי".

מגר. פ. לולא

פארוואס דארפען יודען זיך פערנעהמען מיט ספארט און גימנאסטיק?

פערגלייכענדיג דעם קערפערליכען בוי פון א יוד און נישט-יוד, מוזען מיר קאנסטאטירען, אז כמעט אין אלע לענדער איז דער יוד ערגער געבויט און פיזיש שוואכער אלס זיין שכן, איבערהויפט זעהען מיר שטארק דעם אונטערשיד אין אגראר-לענדער, וואו דער גרעסטער טייל פון דער בעפעלקערונג איז פערנומען ביי שווערער פיזישער ארבייט אויף דער לופט און דער זון, אינדערצייט, ווען דער יוד פערנעהמט זיך מיט האנדעל, האנדווערקעריי, אדער פרייע פראפעסיעס אין אונגעזונטע היגיענישע בעדינגונגען. און אויב דער יוד פיהרט אויס א פיזישע ארבייט, איז דאס אין אונגינסטיגע בעדינגונגען פאר דעם געזונד, אין פאבריקען, אדער אין טראנספארט - אונטערנעהמונגען. דער יוד ארבייט איבערהויפט מיט'ן מוח און די נערווען.

ווייניג בענוצטע מוסקולען פערשווינדען, הענד און פיס ווערען שוואך, די אינערליכע ארגאנען ווערען אנגעשטרענגט. אין רעזולטאט איינגעבויגענע פעהלער, מאגען און גייסטיגע קראנקהייטען און פריהצייטיגע עלטער. א 50-יעהריגער יוד פון מיטעלשטאנד איז עלטער פון א 70-יעהריגען ענגלענדער, דייטש, שוועד אדער אמעריקאנער. לאמיר אנקוקען די פיגורען פון א לארד באלפור, מאקדאנאלד, מארשאל פאש, ב. שאו און טאלסטאי; אלט אין די יאהרען, דאך יונג און שטארק, שעהנער וואוקס און אימפאזאנטע געשטאלט. צו זענען זיי נישט יונגערליכער אין פערגלייך מיט די יודישע מנהיגים, וועלכע שטעלען מיט זיך פאר א נערווען-בינטעל און אלס 70-יעהריגע מענשען זענען זיי רואינירטע.

דאס יודענטום געהט פאר-אויס צו א קערפערליכער דעגענעראציע. און אום דאס אויסצומיידען איז דא איין אויסוועג: פיזישע אויפלעבונג. דאס איז נאר מעגליך דורך א היגיענישען לעבען און סיסטעמאטישע איבונגען, וועלכע פערהארטעווען דעם קערפער און האלטען איהם לאנגע יאהרען פריש. איין שעה טעגליך סיסטעמאטיש קערפערליך איבען אויף דער לופט און אין דער זון וועט זיין א פערגיטיגונג פאר די פיל שעה'דיגע טעגליכע פיזישע ארבייט. דער קערפער ווערט עלאסטיש געשיקט, אויסגעהאלטען אויף אנשטרענגונגען און קראנקהייטען, דער מענש בלייבט לאנג יונג.

עס איז, דעריבער די אויפגאבע פון דער יודישער יוגענד נישט צו פערנאכלעסיגען זייער קערפער, נאר געזונדטערהייט, ווי אמלעגלעכען איהם פריש ערהאלטען. עס איז די פליכט פון דער יודישער געזעלשאפט מיטצוהעלפען צו דער אויפלעבונג פון יודישען ארגאניזם. עס איז איינס פון די הייליגסטע פליכטען, אזוי הייליג ווי דאס ערהאלטען פון יודישען גייסט.

ווייל נאר דורך הארמאנישער צוזאמענארבייט פון פיזישע און גייסטיגע כוחות קאן דאס יודענטום ענטוויקלען זייגע טאלענטען.

יודישע עלטערען זארגט פאר דער צוקונפט און גליק פון אייערע קינדער, ערלויבט זיי צו טרייבען ספארט און גימנאסטיק!

דער יום-טוב פון יודישען ספארט

דער היינטיגער צוזאמענפליה פון די יודישע גימנאסט.-ספארט-קלובען, וועלכער איז צוזאמענגערופען אין לאדז דורך דער עקזעקוטיווע פון לאדזער קרייז פון וועלט-פערבאנד „מכבי" איז א יום-טוב פון יודישען ספארט. עס געהט דא נישט וועגען א דעמאנסטראציע, נאר דאס דארף זיין דער אנהויב פון א קאארדינירטער טעטיגקייט מיט'ן ציל צו ענטוויקלען דעם יודישען ספארט אויפ'ן שטח פון לאדזער ווארשאווער וואיעוואדשאפט.

די מיטגלידער פון די יודישע ספארט-קלובען פערשטעהן, וואס פאר א ראלע זיי שפילען

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: י. קאפראווסקי (נאוואמיעיסקא 15), ס. טראווקאווסקא (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעיסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95), י. קלופטא (קאנטנא 54), ל. טשינסקי (ראקיטשינער 53).

אמטליכעס

דער קהלה פרעזעס דעפ. ל. מינצבערג איז צוריקגעקומען פון אורלויב, און האט שוין איבערגענומען זיין אמט.

• • •

עס איז צוריקגעקומען פון אורלויב און צוריק איבערגענומען זיין אמט דער שעף פון ציוויל-שטאנד-אמט – ה' ליבראך.

• • •

נעכטען איז צוריקגעקומען פון זיין אורלויב דער וויצע פרעזעס פון שטאט-ראט דר. ל שיפמאן.

שטרייק פון די קאפעלוש-ארבייטער

די קאפעלוש-ארבייטער האבען ארויסגעשטעלט א לוין-הספה פאדערונג, אין דער גרויס פון 25 ביז 50 פראצענט.

אזוי ווי דער קאפעלוש-צעך איז די פאדערונג נישט נאכגעקומען, איז היינט אויסגעבראכען א שטרייק.

מיט'ן שטרייק פירט אן דער אלגעמיינער בעקלייד-פעראיין, בזשעזשינער 5.

א נייע פראצובקע

אין דער עלעקטראטעכנישער אינדוסטרי

מיט עטליכע חדשים צוריק איז ענטשטאנען א נייע פלאצובקע פון דער עלעקטראטעכנישער אינדוסטרי „ארגאן" וועלכע ווייזט ארויס א כסדר'דיגע ענטוויקלונג פון דער פראדוקציע.

די פאבריק פראדוצירט נייע און רעגענערירטע זשארובקעס פון דער זעלבער דויערהאפטיגקייט און פון דעם זעלבען שטראם-פערברויך, וואס נייע פירמאווע „ארגאנובקעס" פון דער שטערקע פון 5 ביז 1000 ליכט, געוועהנליכע און מילך ווי אויך טאג ליכט.

ספעציאליטעט פון זשארובקעס פאר טרעפען קליין-וואטאווע. אויסערדעם פראדוצירט די פאבריק ניי-ן-רוירען פון נישט פלאצענד-גלאז "Pyrex" אין פיר קאלירען.

צוויי שטאט-ראט-זיצונגען

(מ) מי וואך, דעם 9 ד. ח. און דאנערשטאג דעם 10 ד. ח. 7 אין אווענד וועלען פארקומען 2 זיצונגען פון שטאט-ראט, געווידמעט א רייה אקטועלע פראגען, ווי דער עיקר – דעם נייעם בודזשעט הילצערנע הייזלעך אין די פארגעלייגטע קרעדיטען אויף דעם.

א פאבריק-שטרייק

(2) עהרגעכטען איז אויסגעבראכן א שטרייק אין דער מעכאנישער וועבעריי פון ל. בעמ... פאלודניאווא 80. עס האבען געווארפען די ארבייט 80 ארבייטער.

די סבה איז, וואס די שטענדיגע רעדוקציעס לוינען האבען דערפיהרט דערצו, אז איצט מאכען זיי אויס אנ'עך 50 פראצענט פון דעם נארמאלען פריינ-קוראנס.

די ערשטע קאנפערענץ ביי דעם ארבייטס אינספעקטאראט האט צו גארנישט געבראכט, און דער שטרייק דויערט ווייטער.

לעגאליזירט דעם לאדזער יוד. מוזיק-פעראיין „שיר"

דער נישט לאנג-געגרינדעטער לאדזער יודישער מוזיק-פעראיין „שיר" איז לעצטענס דורך דער מאכט לעגאליזירט געווארען. לאדז איז אלזא בעריי'כערט געווארען מיט א קולטורעלער אינסטיטוציע וועלכע האט זיך באלד פון אנפאנג קונה שם געווען אין די לאדזער מוזיקאלישע קרייזען א דאנק איהר לעבהאפטער טעטיגקייט. ווי מיר ווערען געוואויר, הויבען זיך אן די פראבען אין „שיר" און די נאהנטסטע טעג אונטער דער לייטונג פון טאלאנטפולען דיר. פראפ. י. פייווישעס.

א שרעקליכער פארפאל

(ב) אויפ'ן פערבייגעהער שלמה פריימאן פון יעראזאלימקא 8, איז אויף פיעטרקאווער 17 ארויפגעפאלען א שטיק געזימס, אין א שווערען צושטאנד האט פאגאטאוויע איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

געגען הויז-בעזיצער האט מען צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל.

משה ארנוואלד ז"ל

אלע פריינד און בעקאנטע פון פערשטארבענעם משה ארנוואלד ז"ל, ווערען דורך זיין פרוי טאכטער, איידעם, איינגעלאדען צו קומען היינט 12 פארמיטאג אויפ'ן היגען בית-עולם צו דער הזכרה און ענטהילונג פון זיין מצבה

ביי קאשמערצען,

שווינדעל, אויערען - אונגריינקייטען, געשטערטען שלאף, צלעכט געזונט, נערוועזע שטימונג, נעהמט גלייך דאס אלט-בעקאנטע ביטער וואסער.

Franciszka Józefa

צו בעקומען אין אפטייקען און אין קאסמעטיק-געשעפטען.

2,500 זל. און א רעוואלווער

בעפאלען און בערויבט א יודישען וואלד-קאסירער

(א) 2 באנדיטען אין מאסקעס, בעוואפענט מיט רעוואלווערען, זענען אין וואלד ביים דארף בערעזדימאלע, ווילעיקער פאוויאט, בעפאלען דעם וואלד-קאסירער ישראל ביאלעק, און אונטער דער דראהונג פון טויט, אוועקגערויבט ביי איהם 2500 זל. מזומן געלד און א רעוואלווער.

די פאליציי'אישע אבלאווע אין די וועלדער האט דערווייל נישט געבראכט צו קיין שום רעזולטאט.

א שרפה

(א) נעכטען איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער וואוינונג פון לעאן העשקאוויטש (גדאנסקא 67). אין משך פון א האלבע שעה איז דאס פייער איינגעלאשען געווארען.

דער היזק איז נישט קיין גרויסער.

א צוגאב-חלק — 4 חדשים

פאר דעם קאמבינאטא", וואס איז פערמשפט געווארען אויף 2 יאהר

(2) בשעתו איז לוציאן וויעזשביצקי בעשטראפט געווארען אויף 2 יאהר טורמע דערפאר, וואס ער האט אין זיין „ביטעט-ביורא" אויף גדאנסקא 11 בעגאנגען פערשידענע שווינדלערייען און מיסברויכען.

אזוי ווי אבער ער האט נאך געמאכט „אן עקסטראארדינערע שווינדעריי" דערמיט, וואס ער האט נישט צוגעלאזט צום פסוק א קאמארניק, וועלכער איז געקומען ליציטירען פערנומענע זאכען (ער האט די אפגעשריבענע: שטולען, זייגער, פוטער און קרעדענץ פריהער פערקויפט...) איז ער נעכטען ווידער געשטאנען פאר'ן געריכט. דאס מאל — מיט זיין ווייב.

האט איהם דאס געריכט געגעבען א צולאג 4 חדשים צו די צוויי יאהר, און זיין פרוי מאריא דארף בעצאהלען 20 זל.

היינט הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה

פון שמואל הערשבערג ז"ל

היינט 11 פארמיטאג קומט פאר אויפ'ן בית-החיים א הזכרה און די ענטהילונג פון דער מצבה פון שמואל הירשבערג, געוו. פרעזעס פון „לינת החולים". אלע קרובים, פריינד און פערעהרער וועלען צאהלרייך הומען.

פאליציי אין לאקאל פון קולטור-אמט

נעכטען איז אין לאקאל פון קולטור-אמט אגראדאווא 9, געקומען איינינע פאליציאנטען, וועלכע האבען אפגעשלאסען דעם אריינגאנג און לעגיטימירט אלע אנוועזענדע. 8 פערזאן יוגענדליכע, וועלכע האבען נישט געקענט בעווייזען, אז זיי געהערען צו א פעראיין פון קולטור-אמט זענען ארעסטירט געווארען.

פערענדיגט דער שטרייק

פון די יודישע האנד-וועבער

פאריגע וואך איז פערענדיגט געווארען א שטרייק פון א צוויי הונדערט יודישע האנד-וועבער וועלכע האבען בעקומען א הוספה פון 18 פראצענט.

אין שטרייק האבען זיך בעטייליגט די לוין-וועבער מיט די ארבייטער און ער איז אנגעפיהרט געווארען דורך דעם טעקסטיל-פעראיין און לוין-וועבער-פעראיין.

א בריף אין רעדאקציע

שוין 8 טאג ווי ס שטרייקען איבער צוויי הונדערט פארמינער אין רעפעזירקעס, די ארבייטער פאדערן א הוספה פון דריי גראשען אויפ'ן טיך א פיל קלענערע הוספה, אין פערגלייך צו די פערדינסטען, וואס זיי האבען מיט א קורצע צייט צוריק פארדינט. אין דער לעצטער צייט זענען די לוינען פון די ארבייטער אין דעם פאר נעריסען געווארען. אויף דער קאנפערענץ, וואס איז פארגעקומען דעם 3-טען ד ח. צווישען די אונטערנעהמער (ארבייטס-געבער) מיט די ארבייטער, איז צו קיין הסכם נישט געקומען, די ארבייטער זענען געצוואונגען דעריבער ווייטער צו שטרייקען.

די מייסטער האבען אנגעהויבען א שטארקע אקציע געגען די ארבייטער. די קאנטראלערס זענען בעפאלען און צושלאגען געווארען דורך א טייל מייסטערס און ווען די ארבייטער האבען געשטעלט א ווידערשטאנד, האבען די מייסטער געמעלדען פאליציי, אז די ארבייטער זענען זיי בעפאלען. מיר האבען געמיינט אז דאס ווערט אדורכגעפיהרט מצד איינצעלנע מייסטערס אינדיווידועל, פרייטאג האבען מיר אבער דערהאלטען פון מייסטער-פעראיין, פאל דניאווא 4, אלס גאנצער א בריף וועלכער לויטעט: אז די מייסטער ציהען צוריק די פארגעשלאגענע פראצענטער, און זיי געבען דעם גאנצען ענין איבער דער פאליציי. מיט כבוד

דער שטרייק קאמיטעט פון פארמירער און רעפעזירקעס ביים טעקסטיל-פעראיין לאנעוויצקא 4

שטורמישער ערפאלג פון גאסט און אייב קארפ

היינט אווענד קומט פאר אין יודישען טעאטער אין פילהארמאניע די פארלעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג פון די בעליבטע אמעריקאנער סיבערסין נאסי קארפ און דעם בעליבטען קאמיקער אייב קארפ עס וועט געשפילט „בר מצוה" די פיעסע פערמאגט אין זיך א אוצר מיט יודישע הארציגע פאלקס-ימליכע געזאנגען.

מאנטאג קומט פאר די לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג פון זומער כעזאן און פון די אמעריקאנער און לאדזער ליבלינגע מאדאם נאסי און אייב קארפ.

זמירה זעליגפעלד און מ. קיפניס

אויף א קאנצערט אין פילהארמאניע

קירצליך קומט פאר א גרויסער קאנצערט פון די בעריהמטע זאמלער, פערשפרייטער, אונפערגלייכליכע אויספיהרער פון יודישען פאלקס-ליד, זמירה זעליגפעלד, מ. קיפניס אין זייער פרעכטיגע פראגראם פון יודישען וואכט און טאג אין זייער רייכסטע נייעסטען טריומף רעפערטואר.

ראדיא-פראגראם

זונטאג ד. 6 סעפטעמבער

11,00 גאטעסדינסט, 1,00 טראנסמיסיע פון לימבערג, 1 30 טאג-פראגראם, 1,40 פאטראג, 2,00 מוזיק 2.10 פארטראג, 2.25 מוזיק, 2,35 פאר עזונג, 2,50 מוזיק, 3 00 הפסקה, 4.20 מוזיק 4 40 פראגראם פאר קינדער, 5,10 פון מזרח-יריד, 5,35 קאמוניקאט, 5 40 קאנצערט, 7,00 פערשידענעס, 7 20 קאמוניקאטען 6,40 פאסט-קאסטעל, 7,55 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט, 8,00 לעצליכע ידיעות 8.15 קאנצערט, 10,00 פעליעטאן, 10,15 קאמוניקאטען, 10,30 אפלעזונג 11,00 מוזיק.

צוליב דעם אנהויב פון נייעם שול יאהר איז זעהר גינסטיג פאר די עלטערן זיך צו אינטערעסירען און זיך בעקענען מיט דעם לעהר-פראגראם פון דער שולע סאלנא 9. וועלכע האט זיך קונה שם געווען מיט דעם גרויסען ערפאלג פון די תלמידים ה. אין לימודי קו. ש, הן אין לימודי חול וועלכעס האט זיי ערמעגליכט אריינצוטרעטען אין יודישען גימנאזיום אהן עקזאמען, און פאר וועלכען דער לייטער פון דער שולע ה' עדעלשטיין איז געווארען אין דער פרעסע פיל מאל אנערקענט.

שטאנד=געריכטע איז גאנץ פוילען

זענען איינגעפיהרט פון נעכטען אן

וו א ר ש א, 5 (טעלעפאניש) אויפ'ן סמך פון דער געהעריגער פעראָרדנונג פון מלוכה־פרעזידענט האָט דער מיניסטאָרען־ראַט בעשלאָסען איינצופיה־רען אויף דעם שטח פון גאַנץ פוילען שטאַנד־געריכ־טען. די געהעריגע פעראָרדנונג האָט זיך שוין בע־וויזען אין „דזיענדיק אוסטאַוו".

דורך שטאַנד־געריכטען וועלען גע'משפט ווע־רען פערזאָנען פאַר פערברעכענס, וואָס דראָהען דער עפענטליכער זיכערקייט, בעזונדערס מאָרדען אָדער מאָרד־אַטענטאַטען איבער אָפיציעלע און פריוואַטע פערזאָנען, רויב־אָנפאַלען, אויספּרעסונגען ביים בע־נוצען געוועהר, קאַליע מאַכען באַהן־ליניעס און אנדערע פערקעהר־מיטלען, ווי טעלעגראַף און טע־לעפאָן, אונטער־צינדונגען, שפּיאָנאַזש, אַנטייל אין עקספּעסען, איינקויפען און בעהאַלטען אויפרייס־מאַטעריאַלען א. אַז. וו.

איבער דער פראַגע פון איינפיהרען שטאַנד־געריכטען האָט זיך דער מיניסטאָרען־ראַט אָפּגע־שטעלט שוין זייט אַ לאַנגער צייט. דער וואוקס פון באַנדיטיזם אין דער לעצטער צייט. די באַנדיטישע אָנפאַלען אויף די קרעסעס, אין קראָקא־ווער און פּאָמאָרנער געגענד — דאָס אַלץ האָט אַק־טועל געמאַכט די פראַגע וועגען דער איינפיהרונג פון שטאַנד־געריכטען אין לאַנד. ענדליך די לעצטע געשעהענישען אויפ'ן שטח פון מזרח־גאַליציע, די ערמאָרדונג פון דעפ. האָלובקא, האָבען געגעבען דעם ענטגילטיגען שטויס איינצופיהרען די שטאַנד־געריכטען מיט'ן ציל צו בעקעמפען דעם וואַקסענ־דען באַנדיטיזם.

אַ שטאַנד־געריכט אַרבייט זעהר שנעל. די אויספאָרשונג פיהרט דער פראָקוראָר אַליין, אָדער דורך זיין פולמאַכט פיהרט זי די פּאָליציי אָדער געריכט.

דער פראָקוראָר מאַכט זיין פאָרשלאַג צום גע־ריכט נאָך 24 שעה, ווי דאָס פערברעכען געשעהט. דער בעשולדיגונגס־אַקט מוז פערטיג ווערען אין משך פון צוויי טעג.

דער אורטייל פון שטאַנד־געריכט מוז זיין אַנ'איינשטימיגע. די פערברעכענס, פאַר וועלכע דאָס איינפאַכע געריכט פער'משפט צו שווערע טורמע, פער'משפט דאָס שטאַנד־געריכט צום טויט, פאַר פערברעכענס, פאַר וועלכע דאָס איינפאַכע גע־ריכט פער'משפט בלויז אויף שווערע טורמע, גאָר אויף אַנדערע שטראָפען, פער'משפט דאָס שטאַנד־געריכט אויף שווערע טורמע פון 10 ביז 15 יאָהר.

אין אויסנאַהמס־פאַלען קען דער טויט־אורטייל פערביטען ווערען אויף שווערע טורמע און שווערע טורמע אויף איינפאַכער טורמע ביז 5 יאָהר.

ציוויל־פערטרעטער ווערען נישט דערלאָזען.

א ב"לד פון דער מו'א'דיגער פערפלייצונג אין כינע

דער קאמף איז גענף

ארום ליטווינאָווס פלאן צו שליסען א ווירטשאפטליכען נישט־אנגרייפס־אפמאך

ג ע נ ף, 5 (טז) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער איירא־פעאישער קאָמיסיע איז געקומען צו א לעבהאפטע דיסקוסיע איבער ליטווינאָווס פאָר־שלאג וועגען א נישט־אַנגריף־אפמאך.

פרעזידענט מאטא האט פארגעלעגט איבער צוגעבען ליטווינאָווס פאָרשלאג אין דער שטענדי־גע' ווירטשאפטס־קאָמיסיע ביי דער פעלקער־ליגע.

ליטווינאָוו האט דאן ערקלערט, אז די מאָסק־ווער רעגירונג וועט דעם דאָזיגען שריט בעטראכ־טען אלס אָפּוואַרפען דעם פאָרשלאג און וועט ענטפערן מיט צוריקציהען דעם פאָרשלאג. ווייטער האָט ליטווינאָוו אין א אולטימאַטיווען פאָרם גע־זאָגט, אז מען זאָל זיין פאָרשלאג איבערגעבען דער ווירטשאפטס־קאָמיסיע ביי דער אייראָפּעאישער קאָ־מיסיע. דער איטאליענישער פערטרעטער האט גע־שטיצט ליטווינאָווס פאָרשלאג.

ג ע נ ף, 5 (טז) די לאנגע דעבאטע איבער ליטווינאָווס פאָרשלאג וועגע: שליסען א ווירט־שאפטליכען נישט אַנגרייף־אָפּמאך האט זיך היינט גענענדיגט מיט א קאמפּראָמיס־פאָרשלאג פון ד"ר קורציוס, מען זאָל דעם פאָרשלאג איבערגעבען א סוב־קאָמיסיע אין וועלכע עס זאָל אויך אריינגעהן א סאָוויעטישער פאָרשטעהער.

דער פראנצויזישער פינאנץ־מיניסטער האט אָפּגעגעבען אנ'ערקלערונג אין וועלכע ער האט זיך שארף ארויסגעזאגט געגען ליטווינאָווס פאָר־שלאג און אָנגעוויזען אויף די צילען צו וועלכע די מאָסקווער רעגירונג שטרעבט מיט איהר פלאן. פלאנדען האט צוגעזאָגט אריינצוטראָגען געגען פאָרשלאגען.

ווי עס זעהט אויס, וועט זיך פאָרטזעצען דער קאמף, ארום ליטווינאָווס פאָרשלאג, אויף דער סעסיע פון פעלקער־בונד.

אין געיעג אויף האלובקאס מערדער

ארעסטירט איז ריגע 2 פערדעכטיגע אוקראינער — זיי האבען נישט קיין שייכות צום מאָרד — ארעסטירט איז באריסלאוו 2 אוקראינער סטודענטען וועלכע מ'איז חושד אין מאָרד

וו א ר ש א, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). פון ריגע איז אָנגעקומען אַ סענ־סאַציאָנעלע ידיעה, אַז דאָרט זאָל מען האָבען אַ־רעסטירט די מערדער פון דעפ. האָלובקא. די פּרטים דערפון שטעלען זיך פאָר אַזוי:

קיין ריגע איז אָנגעקומען דער נאָרוועגישער דאַמפּפער „טעלא וואַרמיאַ" פון גדיניע. ווען דער דאַמפּפער האָט זיך געפונען אין האַפען, האָט דער קאַפּיטאַן געהייסען שליסען אַלע אַרויסגענג און האָט געמאָלדען דער מאַכט, אַז אויף דער שיף גע־פינען זיך צוויי פערדעכטיגע פערזאָנען, וועלכע האָ־בען נישט קיין לאַטווישע ווייזעס.

צוויי פּאַסאַזשירען זענען אַרעסטירט געוואָרען און פאַר דער פּאָליציי האָבען זיי ערקלערט, אַז זיי זענען אַרויף אויף דער שיף אנשטאַט אַ צווייטער, וועלכע איז אָפּגעפאָהרען קיין בראַזיליען. זיי האָבען געוויזען פּוילישע פּעסער אויף די נעמען יאַן פּיאַנטקאָווסקי און יאַן יאַבלאָנאָווסקי.

וועגען דעם ענין האָט מען תּיכּף מיטגעטיילט אין דער פּוילישער געזאַנדשאַפט און עס איז באַלד אַראָפּגעקומען דער פּוילישער קאָנסול. פּיאַנטקאָווסקי האָט ערקלערט, אַז ער שטאַמט פון אוקראַינע, און אַז ער האָט שטודירט פילאָזאָפיע אין לעמבערגער אוניווערזיטעט, ווידער יאַבלאָנאָווסקי האָט ערקלערט אַז ער איז אַ סטודענט פון לעמבערגער פּאָליטעכ־ניקום. די אינפאָרמאַציעס האָבען אָבער נישט גע־שטימט מיט די פּעסער. אַזוי ווי די פערהאַלטענע האָבען זיך אויך ווייטער געפּלאָנטערט אין די ער־קלערונגען, איז ענטשטאַנען אַ פערדאַכט, אַז דאָס זענען די מערדער פון האָלובקאָן אָדער עווענטועל אַנטיילנעהמער אין דעם מאָרד. ביידע זענען אַרויס־געגעבען געוואָרען דער פּוילישער מאַכט און זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען צו דער גרענעץ.

וו א ר ש א, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). נאָך אַנ'אַלזייטיגער אויספאָרשונג איז אָפיציעל פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די אַרעסט־טירטע אויף דער שיף האָבען נישט קיין שייכות צו האָלובקא־מאָרד. ביידע האָבען זיך אויפגעזעצט אויף דער שיף מיט 10 טעג צוריק. ד. ה. איידער דער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרען. די אַרעס־טירטע זענען בעפרייט געוואָרען.

ב אָ ר י ס ל א וו, 5 (טעלעפאָניש). דאָ האָט מען היינט אַרעסטירט 2 אוקראַינישע סטודענטען, ביי וועלכע מען האָט געפונען 2 רעוואָלווערען מיט 28 קוילען. מען איז זיי חושד, אַז זיי האָבען זיך בעטייליגט אין דערמאָרדען האָלובקאָן.

צו פערמיטען 2 גרויסע שטובען אויפ'ן 3־טען און 4־טען שטאָק, בושע זשיגער 57. פרעגען ביי ווארשאווסקי.

אכטונג, דאמען!

דערמיט מאך איך בעקאנט מיי געעהרטע קונדשאפט, אז אין מיי

דאמען=שניידער=אטעליר

L. APPEL

ŁÓDZ, GDAŃSKA 15

prawa oficyna, parter

איז אָנגעקומען די נ י י ע ס ט ע

ה ע ר ב ס ט = און ווינטער=זשורנאלען

ס'ווערען אנגענומען זעמטליכע בע־שטעלונגען צו צוגענגליכע פרייזען.

רעעלע בעהאנדלונג! פינקטליכע אויס־פיהרונג! מגמט אין: איבערצייגט אייך!

לאדזער יודיש פאלקס=טעאטער, זגערזשער 17

דיר.: נ. גאלדשטיין.

היינט. זונטאג—די לעצטע געזעגנונגס=פארשטעלונג

צו פאלקס־פרייזען: אלע פלעצער צו 1 זלאטי. ווער עס קומט פריהער בעקומט א בעסערן פלאץ. גאלעריע—50 גראשען.

די גרעסטע טעאטער=סענסאציע!

דירעקטאר דוד צעלמייסטער פרעזענטירט אין פאלקס־טעאטער די גרויסע קינסטלערין פון ריגער מלוכה־טעאטער

געניא שליט

ס'ווערט געשפילט העכסט שפאנענדער סענסאציאנעלער מעלאָדראמע אין 3 אקטען פון ס א פ י א ב י ע ל א

„דער טאנץ פאר'ן טויט"

מיט'ן אנטייל פון ה. באלבירסקי און דער גאנצער אנסאמבל.

רעזשי: געניא שליט. טעכנישער לייטער: ק. נוסמאן. סופלער: ש. ליודנער.

בילעטען צו בעקומען פון 11 פריה אין קאסע פון טעאטער.

גערעכנט די פרייזען כמעט אומזיסט: פון 1 זל. און אלע פלעצער.

ארעוואלוציע אין דער קאסמעטיק!

א נגעוועהנליכע רעדוקציע פון אלע פרייזען

אין דער איינציגער קאנקורענץ=פערפומעריע פון דער פירמע

י. דרוקער, 5 זאוואדזקא 5

טעלעפאן 17592

וואס בעזיצט דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פאריזער

פערפומען, פודערן, טואלעט־זייפען או"וו

ווי אויך די פיינסטע ערשטקלאסיגע

Perfumerja J. DRUKIER

מיט אכטונג

ZAWADZKA 5

TEL 175-92

בעמערקונג: ענגראָסיסטען בעקומען ספעציעלען ראַבאַט.

קיין פיליעס בעזיצען מיר נישט.

מאקדאנאלד'ס צווייטער בריף צו זיינע וועהלער

ה' קאקסען, סעקרעטאר פון דער לייבאר־פאר־טיי אין סיהעם, האט געקריגען פאלגענדען בריף פון מאקדאנאלדען אין צוזאמענהאנג מיט דער מיט־טיילונג פון דער עקזעקוטיוו פון סיהעמער וואהל־קרייז, אין וועלכען מאקדאנאלד ווערט געבעטען צו רעזיגנירען פון זיין אמט אלס זייער פארשטעהער אין פארלאמענט.

„טייערער קאקסען! די לעצטע טעג האב איך געלעזען אין די צייטונגען, דאס די עקזעקוטיוו האט אנגענומען א געוויסע דעציזיע, וועלכע איז מיר געווארען בעקאנט ערשט היינט, ווען איך האב אייער בריף ערהאלטען. עס איז אונבויטיג צו זא־גען, אז איך בעדויער זעהר, דאס דער בעשלוס, וועלכען איהר האט מיר מיטגעטיילט, איז אנגע־נומען געווארען אין א צייט, ווען די אייגענטליכע סיבות פון מיין בעהאנדלונג זענען געוועזען אונבעקאנט דעם עקזעקוטיוו.

ווי גרויס די מיספערשטענדנישען זאלען נישט זיין, און אויף וואס פאר אנ'אופן עס זאל נישט בעטראכט ווערען דורך די אויבערפלעכליכע צו־שויער דאס „ברעכען פון פרינציפען" דורך מיר און מיינע אויגענבליקליכע קאלעגען, מוז איך בע־הויפטען, דאס דער בעשלוס דערהאלטען די יעצ־טיגע לעבענסבעדינגונגען. די אונטערשטיצונגס־געלדער פאר די ארבייטסלאזע א. אז. וו. האט אונז אזא שטעלונג דיקטירט.

אויב איהר בעטראכט יעצט די גאנצע זאך רוהיג און נישט אין א צייט פון בהלה און פאניק, איז דאס א דאנק, דעם, וואס איך און מיינע קאלעגען האבען לעצטענס איבערגענומען די אקציע אין אונזערע הענד.

דער קרבן, וועלכען מיר ברענגען אין איצטי־גען מאמענט, איז אונבעדינגט נויטיג, און מיר הא־בען בעשלאסען אויסנוצען איהם אומפארטייאיש, אויף וויפיל דער מענשליכער שכל, וועט נאר ע'לויב־בען. אויב מיר זענען געצוואונגען פארצולייגען די ארבייטסלאזע בעדינגונגען — בעסערע זאגאר ווי אין 1929 — איז עס נאר דערפאר, וויל מיר ווילען זיי שיצען געגען ערגערע, וועלכע וואלטען געבראכט מיט זיך גאר טראגישע פאלגען.

מעגליך, אז עס איז שווער פאר אייך דאס אנצוערקענען, איהר וועט אבער איינגיכען דאס פערשטעהען. דער גייסט, אין וועלכען מיין ערשטער בריף צו אייך איז געווען פערקערפערט, איז גע־בליבען דערזעלבער, און איך ווידערהאל, אז איך גיב זיך איבער אין אייערע הענד.

וואס אנבעלאנגט א געוויסען טייל פון אייער רעזאלוציע, וויל איך אייך קלאר מאכען, דאס איך וועל פאר קיין פאל צו איהם זיך נישט צופאסטען, וויל דאס וואלט מיר געבראכט צום פערנאכלעסיגען מיינע פליכטען, וועלכע אין איצטיגען מאמענט זענען פאר מיר א בעפעהל פון דער צייט; איך מוז שי־צען די גרויסע ארבייטער־מאסען פון א זיכערען אומגליק.

דעריבער וועל איך ערשט נאכ'ן ערפילען מיינע אויבענדערמאהנטע פליכטען און נישט פריהער צו־פאסען זיך צו אלע אייערע בעשלוסען, און איך האף, אז איהר וועט מיר גלויבען, דאס נישט בעהמענדיג אין אכט דעם אר"ט פון די מיינונגס־פערשידענהייטען, וועלכע בעשטעהען צווישען מיר און מיינע וועהלער, פיהל איך זעהר א שארפען שמערץ דורכ'ן ברעכען די פראכטפולע הארמאניע, וועלכע האט ביז איצט עקזיסטירט צווישען אונז. איך גריס אייך אלעמען הערצליך און פערבלייב אייערער אייך איבערגעגעבענער

י. ראמזיי מאקדאנאלד.

פ. ס. איך וואלט זעהר געוואלט אנוועזענד זיין אויף דער זיצונג דעם 12־טען ה. ח., נאר איך צווייפעל, צי מיינע שווערע פליכטען וועלען מיר דערויף ערלויבען".

באראן לואי ראטשילד

דער דירעקטאר פון דער באנקראטירטער אמסטלבאנק

ראטשילד פינאנץ-סעקרעטאר ביים ענגלישען קריגס-מיניסטעריום

לאנדאן, 5 (יט"א טעלעגראפיש) „דזש. כראניקל" טיילט מיט. אז אלס פינאנץ-סעקרעטאר ביים קריגס-מיניסטעריום פון דער ענגלישער רע־גירונג, זאל בעשטימט ווערען דער באראן דזשעמס ראטשילד, דער עלטסטער זוהן פון באראן עדמונד ראטשילד.

אין קאבינעט פון דער לייבאר-רעגירונג, האט דעם דאזיגען אמט פערנומען דער איינציגער יודישער מיטגליד פון דאזיגען קאבינעט – עמנואל שינועל.

אלס גענעראל-פראקוראר אין ענגלאנד זאל בעשטימט ווערען סער מארימאן, וועלכער איז ארויסגעטרעטען אלס פערטיידיגער מצד דער יו־דישער אגענץ ביי דער שאו-קאמיסיע.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1–2
ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7
ד"ר יוסטמאן נערוועז קראנקה. פון 12–2
ד"ר סטופעל רענטגען פון 12–2 און 4–6
ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון 11½–1
ד"ר האנטאר כירורגישע קראנקה, פון 5–6
ד"ר ראקאויסקי נאז, האלז און אויערען-ק" פון 10–11, 2–3 און פון 6–7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2
נ. ראזעס צאהן - ארצט פון 9–1
א. גראדזענשיק צאהן-ארצט פון 3–7
צאהן-הייליגונג, בעלמבמונגען, קאראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נענען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטען איז שטאט.

דורכגעפאלען צאל-אוניע צווישען דייטשלאנד און עסטרייך

גענף, 5. (טו) דער גענעראל-סעקרעטאריאט פון דער פעלקער-ליגע האט היינט 10 א זייגער פארמיטאג פערעפענטליכט דעם בעשלוס פון האגער טריבונאל וועגען דייטש עסטרייכישען צאל-אוניא-פלאן.

דער אורטייל האט פאלגענדען אינהאלט:

דאס האגער געריכטס-טריבונאל האט בעשלאסען מיט 8 געגען 7 שטימען: א צאל-רעזשים צווישען דייטשלאנד און עסטרייך אויפן יסוד און אין די גרענעצען פון די פרינציפען פון פראטאקאל פון 19. מערץ 1931, איז נישט אין הסכם מיט ן פרא־טאקאל נומער 1, געצייכענט אין גענף דעם 4-טען אקטאבער 1922. דער דאקומענט איז געשריבען אין ענגליש און פראנצויזישע שפראכען. דער פראנ־צויזישער טעקסט גילט אלס אויטענטיש.

געצייכענט:

פרעזידענט אדראטשי

גען. סעקרעטאר האמערסקיעלר.

האאג, 5 (טו) עס איז פארגעקומען אנ'־אפיציעלע זיצונג פון שטענדיגען אינטערנאציאנא־לען טריבונאל וועגען בעשלוס בנוגע דער דייטש־עסטרייכישער צאל-אוניע.

10 א זייגער פארמיטאג האט דער טריבונאל אפגעהאלטען א זיצונג אין זיצונגס-זאל פון פרידענס־פאלאץ. עס איז אנוועזענד געווען א גרויס פוב־ליקום און פערטרעטער פון דיפלאמאטישען קארפוס.

דער פרעזידענט אדראטשי האט פארגעלעזען דעם מעהרהייטס-בעשלוס און דעם מינדערהייטס־בעריכט.

ליקווידאציע פון דער דייטש-עסטרייכישער צאל-אוניע

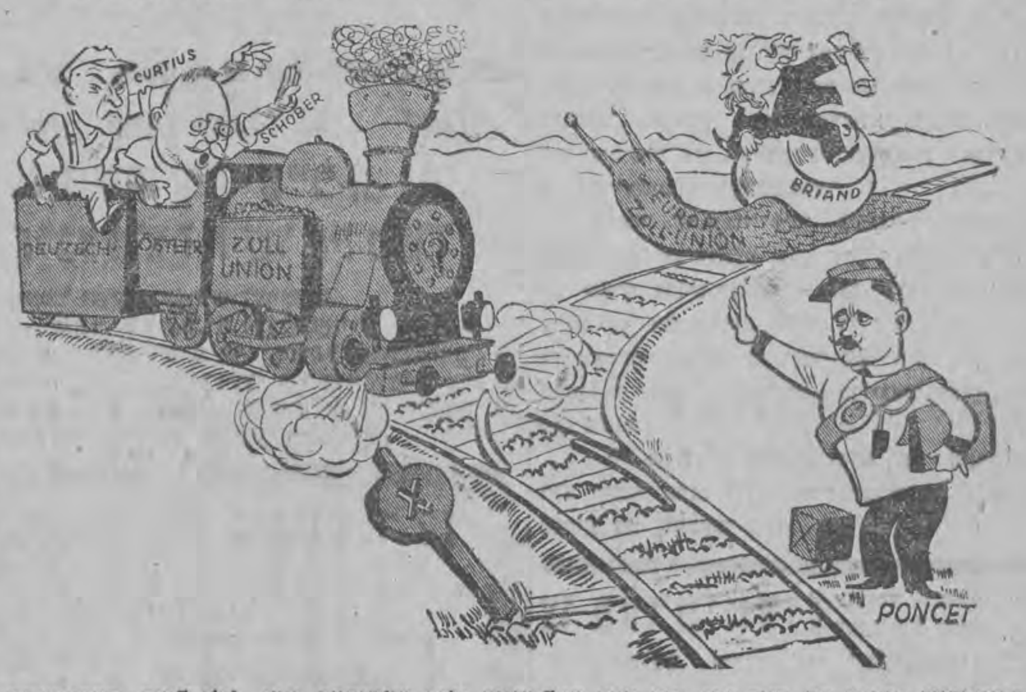

פריינקרייך פיהרט אפ דעם צוג מיט דער צאל-אוניע אויף אנ'אנדער וועג. (אויסלענד. קאריקאטור)

כוליגאנישער אנפאל אויף א יודישער פאמיליע אין באלוט

פלוטאנאווי רייסט זיך אריין אין א שטוב און שלאגט מכות רצח איודישע פאמיליע

נעכטען אין די אוונדשעה'ן איז אויף באלוט אויסגעפיהרט געווארען א דרייסטער איבערפאל אויף א יודישער פאמיליע, וואס האט זיך געקאנט ענ־דיגען זעהר טראגיש.

אונזער מיטארבייטער דערוואוסט זיך וועגען דעם פאלגענדעס:

אויף זאווישא 3 (באלוט), אין פארטער, וואוינט די יודישע פאמיליע רייבענבאך, וועלכע פיהרט א שניידער־ווערקשטאט.

נעכטען ארום האלב אכט אין אוונד, בעת אין דער שטוב האט זיך געפינען די פאמיליע ריי־בענבאך און אויך א קריסטין, א בעקאנטע פון די רייבענבאכס, האט עמיצער פלוצים אנגעקלאפט אין דער טיר.

באלד האט זיך אויפ'ן שוועל בעוויזען א פלו־טאנאווע און צולויפענדיג צום ה' רייבענבאך איהם א שליידער געטון אין א זייט, שרייענדיג:

— וואס ווישטקיך טשעבא זאביטש, וואס קאמוניסטוב! (מען דארף אייך, קאמוניסטען, אלע אויס'הרג'ענען!).

די פאמיליע, א שטארק איבערגעשראקענע, האט אין דער ערשטער רגע זיך פערלוירען און נישט געוואוסט, וואס אנצוהויבען טון. דערווייל האט דער כוליגאן געווארפען זיך אויף די ביידע פרויען און אין שטוב האט זיך אויפגעהויבען א מורא'דיג געוואלד פון די בעפאלענע פרויען.

בינו לבינו איז דעם ה' רייבענבאך געלונגען ארויסצוכאפען זיך פון דער שטוב און מאכען א געוואלד אויף דער גאס.

אין דער שטוב האט דערווייל דער כוליגאן געפיהרט א קאמף מיט די פרויען, אויסלעשענדיג פריהער דאס עלעקטרישע ליכט.

פון דער פינסטערער שטוב האבען זיך געהערט שרעקליכע געשרייען.

אויף דער גאס האט זיך דערווייל געמאכט א גרויסער צוזאמענלויף. גראד איז פערבייגעגאנגען א פשאדאווניק פון דריטען קאמיסאריאט, וועלכער האט דעם צעווילדעוועטען פלוטאנאווע געוואלט פערהאלטען.

דער פלוטאנאווע האט אבער געשטעלט דעם פשאדאווניק א שטארקען ווידערשטאנד און צווי־שען ביידע איז אויך אויסגעבראכען א געשלעג, אזוי, אז דער פשאדאווניק איז געווען געצוואונגען ארויס־צורופען גרעסערע פאליציי־הילף.

אויפ'ן ארט איז באלד אנגעקומען רייטער־פא־ליציי און אויך די זשאנדארמעריע, וועלכע געפינט זיך תמיד נעבען די טראמוואיען אויפ'ן באלוטער מארק. אבער אויך יעצט האט דער פלוטאנאווע נישט אזוי לייכט זיך אונטערגעגעבען און ערשט דעמאלט, ווי מ'האט איהם געשלאסען אין קייטען, איז געלונגען איהם ארויפצולייגען אויף א טאק־סובקע און אפפיהרען אין דער פלאץ־קאמענדע.

וואס דער כוליגאן איז אויסען־געווען מיט זיין איבערפאל איז נישט בעוואוסט. דערווייל זענען אבער אומשולדיגע, רוהיגע מענשען ערנסט צו־שלאגען געווארען.

מיט'ן פלוטאנאווע פערנעהמט זיך די זשאנ־דארמעריע.

צו דער עפענטליכקייט!

מיר לאנגיעהריגע געגזלער פון דער שטאט כמיעלניק (קיעלצער קרייז) שטעלען צו אין די לאדזער האלעס זייט לאנגע יאהרען גענז, פון וועלכע ס'דערנעהרען זיך 75 פראצענט איינוואוינער פון אונזער שטאט כמיעלניק. מיט 2 וואכען צוריק האבען די אייגענטימער פון די היגע פאשארניעס אויפגעפאדערט די ה"ה ברידער ראובן און משה מידלארזש, אייגענטימער פון די אויטאבוסען, וואס פיהרען איבער די געגז פון כמיעלניק קיין לאדז, אז זיי זאלען מעהר נאך לאדז קיין כמיעלניקער גענז נישט אריינברענגען. די ברידער מידלארזש האבען די אויפפאדערונג פון די לאדזער פאשארניעס נישט געוואלט דערפילען, נור ווייטער צוגעפיהרט פון כמיעלניק גענז. אבער באלד ביים אנקומען פון אויטא האט אויסגעבראכען א שטארק געשלעג פון אינטערגעשטעלטע וואוילע יונגען, וועלכע האבען דעם ה' באקם נבוים און די ברידער מידלארזש גוט צושלאגען און די גענז בעגאסען מיט נאפט צום שאדען פון אויסדריקליך ארימע כמיעלניקער געגזלערס. אלע אינטערווענצען מצד די כמיעלניקער געגזלערס ביי די לאדזער פאשארניעס זענען געווען אהן ערפאלג.

אויף דער צווייטער וואך האבען מיר ווייטער אריינגעשיקט גענז קיין לאדז און שוין יא פערטיילט די אהערגעשיקטע גענז צווישען די האלע-סוחרים. אבער גלייך נאכ'ן פונאנדערטיילען האבען די לאדזער פאשארניע-סוחרים ארויסגעריסען די גענז פון די האלע-סוחרים און זיי געווארפען אויף דער ערד, געטרעטען אין בעשמוצט, אויפגעריסען די טישען או דעמאלירט אלצדינג. דער שאדען בעטרעפט ביז 3000 זל. די אויפגאבע פון די לאדזער פאשארניעס איז אויפצושרויפען די פרייזען, וואס האט זיך דעם פויריגען פרייטאג געלאזט בעמערקען.

צי איז דערלאזבאר, אז צוליב עטליכע לאדזער פאשארניעס, אגב גרויסע גבירים, זאלען 75 פראצענט ארימע כמיעלניקער געגזלערס ליידען נויט? וואו איז דער יושר?

מיט אכטונג

א גרופע כמיעלניקער געגזלער-הענדלער.

אין קראקע איז געשטארבען א בעל תשובה,

וואס איז א גאנץ לעבען געגאנגען איינגעהילט אין טלית און תפילין

די אינטערעסאנטע געשיכטע פון זיין לעבען

און אזא פרומע שטאט ,ווי קראקע, האט אויך פערמאגט איהרע לעבעדיגע יודישע לעגענדע, א היי־ליגען, א „למד וואווניק", א זעלטענער יודישער טיפ, וועלכער האט נאר געקענט לעבען אין א שטאט פון פרומקייט און לעגענדעס. געווען איז עס א יוד, וועלכער האט זיין גאנצען לעבען זיך אפגעגעבען מיט דאווענען און לערנען, דערביי האט ער אפילו אויפ'ן גאס געטראגען דעם תלית ותפילין אויף די גאסען „באזשע ציאלא" און „מיאדאווא" אין קראקע האט מען אפט געקענט טרעפען דעם יודען, אין מיטעלען וואוקס מיט א זילבער־ווייסער בארד איינגעהילט אין א טלית און תפילין, וועלכער האט איינגעלאדען די יודישע דורכגעהער צו קומען דאווענען אין זיין בית־המדרש.

ער האט נישט אויסגעקליבען צווישען די יודען ווער עס איז פרום, ווער נישט האלטענדיג, אז „ישראל, אף על פי שחטא, ישראל הוא". — א יוד, אפילו, ווען ער זינדיגט, איז דאך א יוד.

אריינקומענדיג אין דעם בית־המדרש האט מען דארט אנגעטראפען פולע שענק מיט ספרים, און וועלכע דער לעגענדארער יוד איז געווען פערטיפט טאג און נאכט.

גערופען האט מען איהם: ר' בערישעל בעל־תשובה. אלע האבען איהם געהאלטען פאר א היי־ליגען, א „למד־וואווניק", זעהר אפט האט מען איהם געזעהען לויפען איבער די גאסען, איינגעהילט אין א טלית מיט תפילין אויפ'ן קאפ און מיט א פאק שווערע ספרים אונטער'ן ארעם. די קראקאווער יודען האבען איהם זעהר גוט געקענט, און בלויז א פערמדער וועלכער האט בלויז צום ערשטען געזע־הען דעם מערקווירדיגען יוד, האט זיך אפגעשטעלט און זיך געוואונדערט.

ווער איז געווען ר' בערישעל?

בער הורוויץ, ער איז געבוירען געווארען מיט עט־זיין אייגענטליכער נאמען איז געווען: יששכר ליכע זעכציג יאהר צוריק אין דארף כאכאלאוו, נישט ווייט פון זאקאפאנע ,זיין פאטער איז געווען א ברא־סטער פערגרעבטער דארפס־יוד.

בערישעל האט בעקומען א גוי'אישע ערצי־הונג. ער האט פערבראכט זיין צייט מיט די פוי־ערישע שקצים מיט וועלכע ער איז אומגעלאפען אי־בער די בערג און טאלען, אפט איז ער אויף גאנצע וואכען אוועק מיט די פאסטוכער אין די בערג.

איינמאל איז געקומען אין קרעטשמע פון בע־רישעלס פאטער א טוריסט, א'ן אונגארישער באראן דאס יודישע יונגעל איז איהם זעהר געפעלען גע־ווארען, הערענדיג אז ער ווערט ערצויגען צווישען די פויערים, האט ער זיך אנגעזעצט אויף בערישעלס פאטער ,אז ער זאל איהם איבערגעבען זיין זוהן, וועלכען ער, דער באראן, וויל מאכען פאר א לייט. דער דארפס־יוד, וועלכער האט געהאט מעהרערע קינ־דער, האט גאר ז'איינגעשטימט, אז דער אונגארישער מאגנאט זאל זיך פערנעהמען מיט זיין האלב־גוי־אישען זוהן.

אזוי ארום איז בערישעל ערצויגען געווארען אין הויז פון אונגארישען באראן וועלכער האט איהם געשיקט אין א גימנאזיע, דאס יונגעל האט גע־לערנט זעהר גוט, האט זיך פולשטענדיג אסימילירט, און נישט בלויז האט ער גארנישט געוואוסט פון יו־דישקייט, נאר אפילו פערגעסען אז ער שטאמט פון יודען, בערישעל איז אויפגעוואקסען א שעהנער סטו־דענט און מיט דער הילף פון איינפלוסרייכן באראן האט ער געקענט ערווארטען א גלענצענדע קאריערע

דער באראן האט געהאט א טאכטער, א בת־יחידה וועלכע האט שטודירט אין פאריז, איינמאל, ווען זי איז אהיימגעקומען צו איהר פאטער, האט זי זיך בעקענט מיט דעם יודישען סטודענט בעריש'על, וועלכען מען האט גערופען בערנארד הורוויטש, ער איז געווען דער ערשטער פרעמדער מאן, מיט וועל־כען זי האט זיך בעקענט אין איהר יוגענד, אין דעם פאריזער ערציהונגס־הויז, וואו זי האט פער־בראכט עטליכע יאהר, האט זי געלעבט ווי אין א מאנאסטיר, און נישט געטארט צוזאמען קומען מיט פרעמדע מאנסבילען, איצט ווען זי איז געווען צוזא־מען מיט דעם בליהענדען און שעהנעם יודישען יונ־געמאן, האט זיך אין איהר אנגעצונדען א פייער־דיגע ליבע.

דער לעבענס־לוסטיגער הורוויטש האט פער־בראכט מיט דער יונגער באראנעסע מיט דער איינ־שטימונג פון איהר פאטער איז ער מיט איהר גע־פאהרען אפט אויף יאגד און דאן זענען זיי ביידע אוועק אויף עטליכע וואכען קיין ווין, דא האבען זיי איינמאל זיך געלאזט אין א שיפעל אויף א שפאציר ,אויפ'ן טייך דונאי, פלוצים האט דאס שי־פעל זיך איבערגעקעהרט און ביידע זענען אריינגע־פאלען אין וואסער, נאך א לענגערע צייט האט מען זיי ארויסגענומען פון וואסער ,זי א טויטע און איהם, בערישלען, מיט גאר שוואכע לעבענס־ציי־כענס.

ליגענדיג אין פיבער, האט זיך איהם איינמאל אויסגעדאכט אז עס שטעהט לעבען איהם אן'אלטער יוד מיט א גרויסער בארד, וועלכער האט צו איהם געזאגט:

— איך בין דיין עלטער־זיידע ישעיה הורוויץ, וועלכען יודען קענען מיט'ן נאמען „של"ה" (דער פערפאסער פון ספר „שני לוחות הברית", א גרויסער קבלה־מענש ,וועלכען רבנים און פרומע יודען האל־טען פאר א הייליגען און רופען איהם „של"ה הקדוש זיי וויסען, דער אומגליק, וואס מיט דיר האט פאר־סירט, איז געשעהען, אום ארויסצוראטעווען דיך פון דער נישט־יודישער סביבה און אפצוהיטען דיין יו־דישע נשמה, וועסטו געזונד ווערען, דאן מוזטו מיר פערשפרעכען, אז דו וועסט ווערען א פרומער יוד, און איבערייסען מיט דיין פערגאנגענהייט, ווילסטו אבער מיר נישט צוזאגען, זענען דיינע לעבענס־מי־נוטען געצעהלטע.

בערישעל האט צוגעזאגט צו ווערען א יוד, און האט זיך באלד אויפגעכאפט, ער האט זיך געשיהלט בעסער און מיט יעדען טאג איז ער געווארען גע־זונטער, ווי נאר ער איז געקומען אביסעל צו זיינע כוחות האט ער אין שפיטאל נישט געוואלט לענגער פערבלייבען אום נישט צו דארפען זיך בעגעגענען מיט'ן באראן אינמיטען דער נאכט איז ער אנטלאפען און אוועק נאך סלאוואקיע און איז באלד אריין אין א דארטיגער ישיבה.

ער איז אבער מיט דער צייט געווארען א בן־תורה. ער האט זיך גענומען פערטיפען אין אלטע מוסר־ספרים און אין קבלה. אום אויסצוזוכען פאר זיך א תשובה פאר זיינע יוגענד־זינד, אין די ספרים, וועלכע זענען געווען מיט'ן מיטעלאלטערלי־כען שטרענגען גייסט, האט ער אויסגעפונען אז דער איינציגער מיטעל פאר איהם אויף תשובה צו טון איז, צו פייניגען זיך און אזוי לאנג ווי ער לעבט, נישט צו האבען קיין פערגעניגען פון דער זינדיגער וועלט.

פערלאזענדיג די סלאוואקישע ישיבה, האט ר' בערישעל זיך בעזעצט אין קראקע און האט חתו־נה געהאט. באלד איז געווארען אויפפאלענד זיין פיה־רונג. איבערהויפט האט מען ביז יענער צייט, זאגאר אין דער פרומער קראקע נישט געזעהען א יוד שפאנען [illegible] די גאסען אין טלית און תפילין.

אין אנפאנג האט מען אין קראקע געהאלטען אז מען האט דא צו טון מיט א משוגענעם. שפעטער אבער האט מען זיך איבערצייגט, אז ר' בערישעל איז א מערקווירדיגער מענש ,און מען האט זיך צו איהם בעצויגען ווי צו א הייליגען, אל עמאל ווען ער האט זיך בעוויזען אויף דער גאס, איינגעהילט אין טלית און תפילין זענען איהם נאכגעלאפען הונ־דערטער מענשען, איבערהויפט פרויען.

געשלאפען איז ער נישט מעהר ווי צוויי שעה אין מעת לעת. געשלאפען איז ער נישט אין א בעט אדער אויף א געלעגער, כמעט א גאנצע נאכט איז ער געשטאנען מיט א ליכטעל אין דער האנד און געלערענט אום נישט אנטשלאפען צו ווערען.

געלעבט האט ער פון וואסער און ספעציעלע קיכלעך, וואס מען האט געבאקען פאר זיינעטוועגען. בלויז אין א יום־טוב האט ער געטרונקען טיי; קיין ברויט האט ער נישט געגעסען דערפאר, ווייל ער איז נישט געווען זיכער, צי אויף די פעלדער, וואו די תבואה פון דעם ברויט איז געוואקסען האט מען געהאלטען "שמיטה" און צו ביים באקען דאס ברויט האט מען גענומען „חלה". טראץ זיינע פייניגונגען, האט ר' בערישעל זיך געפיהלט געזונט, און ער איז געלאפען אין די גאסען מיט א פאק ספרים ווי א יונגעל.

אנומעלס שטעהענדיג אויף א לייטער איז ער אינמיטען לערנען אנטשלאפען געווארען און איז אראפגעפאלען דערביי האט ער אין א פערזשאווער־טען טשוואק זיך פערוואונדעט א פוס. מען האט גע־רופען א דאקטאר, אבער ר' בערישעל האט גע־האלטען אז מען טאר נישט בענוצען קיין רפואות, ווען ער האט בעקומען א בלוט־פערגיפטונג או ז'איז בעלעגען אויפ'ן טויטען־בעט. האט ער בעפוילען זיי־נע היימישע מענשען אז מען זאל איהם אנטון און פיהרען אין מקווה אריין.

אבער אויפ'ן וועג איז איהם שלעכט געווארען מען האט איהם געמוזט טראגען אהיים, און דא איז ער געשטארבען. אויפ'ן הימעל איבער „קוזמארק" האט זיך בעוויזען א רעגענבויגען דערצעהלען יו־דען ,כאטש דער וועטער איז געווען א שעהנער. די פאלקס־לעגענדע אז ר' בערישעל איז געווען א הימלישער מענש, איז נאך מעהר פערשפרייט גע־ווארען.

אויף זיין מצבה האט ער אנגעזאגט נישט צו שרייבען קיין שבחים ,נאר בלויז די עטליכע ווער־טער: „פה נטמן ר' בעריעלש" (דא רוהט ר' בערי־שעל). די גאנצע קראקאווער יודישע בעפעלקע־רונג האט איהם בעגלייט צו זיין אייביגער רוה, וועלכע ער האט געפונען אין איין רייה מיט די קראקאווער צדיקים.

ז. ש—ט.

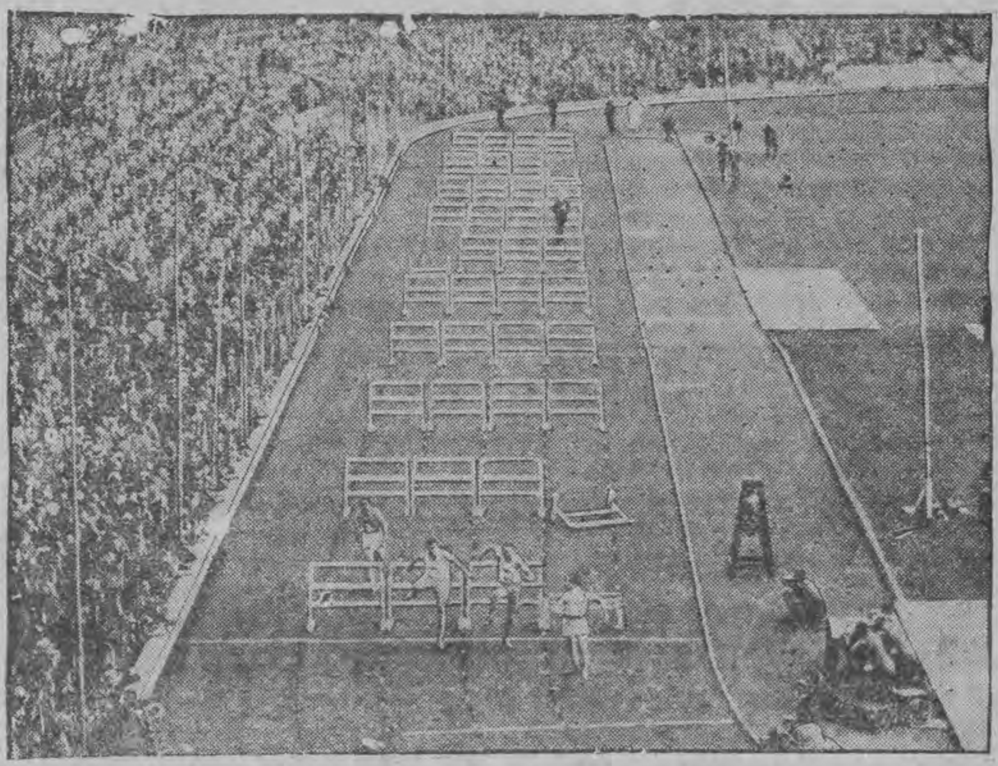

א ביל פון וועט־לויף צווישען פינלאנד און שוועדען

אז א „נאדזאר" העלפט אויך שוין נישט!..

פון די לאדזער מעשה'לעך

אויף שענקעוויטש גאס נעבען דער נארוטא־וויטשא וואוינט א יוד, ווי דער יוד הייסט? נישט וויכטיג. גענוג איז, אז ער איז א געלער מיט א לאנ־גער געלער בארד, וואס לויט איהר לענג און ברייט האט איהם דער פאראגראף 20 פון בייעם קהלה־געזעץ געגעבען די רעכט צו פיגורירען אויף א וואהל־ליסטע ביי די לעצטע קהלה־וואהלען...

א חוץ דער לאנגער געלער באָרד, האט דער יוד אויך, א פאר סוויטער־מאשינדלעך. אמאל איז דאס סוויטער־פאבריקעל געווען אנ'ענין פון וועלכען מ'האט זיך געקענט „פאזשיוויען". קיין גרויסע גליקען איז קיינמאל נישט געווען, נאר אז ס'רעדעל האט זיך געדרעהט האט ער זיך מיטגעדרעהט. אמאל האט מען מיטגעדרעהט א פאקען־מאנטעל פאר דער יודינע, אמאל א פארטעפיאנדעל פאר'ן כלה־מיי־דעל. זאל מען מיינען אז זי איז "מוזיקאלנע... ער האט יטאקע מיטגעדרעהט א נדן און [illegible]ריינגעדרעהט א חתן פאר א פאר טויזענד דאלאר — ס'האט זיך ווי עס איז געדרעהט.

„במה דברים אמורים"? ווען איז דאס אלץ גערעדט געווארען? ווען האט מען געקענט דרעהען? אזוילאנג ווי אחינו בני ישראל האבען זיך נישט דער וואוסט פון דעם ארטיקעל. האבען אבער יודען דערשמעקט סוויטער'ס, און אין יעדען הויז זענען געווארען סוויטער־מאכערס. „אין בית אשר אין שם סוויטער־מאשינדלעך.

מלמדים דרעהען ביי די מאשינדלעך. דענטיס־טען לערנען זיך שטריקעריי, סתם ווייבלעך, וואס, לאנגווילען זיך, בעהמען „נא ווירפלאטע" א סוויטער־מאשינקע, ס'איז שוין דא מעהר סוויטער־מאשינד־לעך ווי קונים. נו: איז א וואונדער, וואס דער יוד מיט דער לאנגער געלער בארד, האט בחרפותינו געמוזט אנקומען צו א „נאדזור"?...

אבער צו אלעם דארף מען האבען מזל. אפילו צו א נאדזור דארף מען אויך האבען מזל, און ווע־מען וואלט עס געקאנט איינפאלען, אז א „נאדזור" העלפט אויך נישט!

נו, הערט א מעשה, אנ'אמת'ע מעשה, ווי אזוי אונזער געלער סוויטער־מאכער האט נעבעך גע מוזט בעצאהלען ווי א טאטע, הגם ער האט געהאט א כשר'ן, אנ'ערליכען סאנדאווע נאדזור:

אז דער יוד מיט דער געלער בארד האט בע־קומען דעם „נאדזור" האט ער זיך פערקעמט די בארד מיט צוויי שפיצען און אז ס'איז צו איהם גע־קומען א יוד מיט א פראטעסטעל האט ער איהם געוויזען די לאמפ — „גאדאי דא לאמפי". איך האב ב"ה א „נאדזור" ביז הונדערט און צוואנציג יאהר און רופט מיך ניסענקנאקער.!..

איז דאך שוין גוט ,הא? וואס קאן נאך זיין בעסער? א „נאדזור". איז דען ביי היינטיגע צייטען פאראהאן א „וויגאדנערע" זאך ווי א נאדזור? לאזט זי אויס, אז צו א „נאדזור" דארף מען אויך האבען מזל — הערט א מעשה:

די היינטיגע וואך קומט צום יוד מיט דער גע־לער בארד, א בעל־חוב, זאגט דער בעל חוב:

— גוט מארגען.

ענטפערט דער יוד מיט דער געלער בארד:

— א גוט יאהר.

פרעגט איהם דער בעל־חוב:

— וואס הערט מען?

ענטפערט דער געלער יוד:

— איך האב ב"ה א נאדזאר ביז הונדערט און צוואנציג יאהר.

זאגט דער בעל־חוב:

— כ'וויים דערפון, כ'האב עס געלייענט אין „נייעם פאלקסבלאט".

פרעגט דער יוד מיט דער געלער בארד:

— טא צו וואס זענט איהר געקומען צו מיר?

ענטפערט דער בעל חוב:

— גאר נישט, סתם אזוי. געקומען זעהען וואס איהר מאכט און געזונד, וואס אייער ווייב [illegible]ט, וואס אייער בני בית מאכט און וואס אייער פאר־שפיאן מאכט.

אין מיטען דרינען עפענט זיך די טיר, און עס קומט אריין דעם בעל חוב'ס ווייב ,זאגט זי אויך: גוט מארגען, ענטפערט ער איהר : ס'קאצעל קומט! וואס מאכען זי?

ענטפערט זי: גארנישט, סתם אזוי, כ'בין גע־קומען אנקוקען אייער „וויגאדנע" דירה, אייערע מאכאגאניאווע בעטען. הערען אביסעל ראדיא פון „גלאשניק".

א מינוט שפעטער נעהמט זיך שיטען חברה קליינוואר[illegible], יונגלעך און מעדלער. קליינע און גרויסע. ס'ווערט א געקוויטשעריי און א געפישטשעריי, נאר משוגע צו ווערען.

פרעגט דער געלער דעם בעל־חוב:— ר' שעפ־סעל, וואס איז דאס?

ענטפערט ער: — ע, ס'איז גארנישט. אביסעל געקומען צו גאסט.

אין א פראסטען מיטוואך „גאשטשען" זיך? מ'עט אויף מיטאג, וואשט זיך דער בעל־חוב צום מיטאג. נעבען איהם, זעצט זיך אוועק זיין ווייב, און בעהמט רופען זיינע קינדער: משה'לע, זא־שעלע, הערשעלע, דודל, רוזשעלע, בײלעלע, חיים'על, חבורה בעזעצען זיך. מ'בעמט זיך צום ברויי־טעל, [illegible] אין איין מינוט ווערט דאס ברייטעל פער־בראכט און דער פאטער מאכט א „סיום" אויפ'ן ד'עפטעל...

גיט מען אויף די זופ, ווערט זי אין איין מינוט פערשוואונדען. ברענגט מען אריין ס'פלייש, וויי־זען זיי ווידער, אז זיי זענען נישט אברהם אבינו'ס מלאכים... און ד ימוטער מינטערט זיי: — „זשאלע־וועט אייך נישט קינדערלעך, עסט מיט אפעטיט. איהר עסט פאר אייער געלד...

נאכ'ן מיטאג האט זיך דער בעל חוב צוגע־שפארט אויף דער פלושענער קאזעטקע, חברה קליינ וואדג האבען אין דער שטוב זיך איינגעארדענט א „באאיסקע" און גענומען שפילען פוסבאל, אמאל איז דער באלעם געפלויגען אין דער לאמפ אריין, און אמאל אין דער שפיגעל־שאנק אריין. שפעטער האבען זיי זיך גענומען באקסען, מיט דעם געלענס קינ־דער און זיי געמאכט שווארצע צייכענס אונטער די אויגען.

ס'ערגסטע איז אבער געווען אין אווענד! אין אווענד האבען זיי זיך געבעטט די בעטען און זיך אויסגעלייגט ווי ביים טאטען אין ווינגארטען.־

אז דער יוד מיט דער געלער בארד האט זיי שוין געזעהען אין די בעטען אויך, האט ער זיך ביי איהם גענומען בעטען: — ר' שעפסעל, איהר קריגט 10 פראצענט און טשעפעט אייך אפ.

יענער הערט נישט. ער כראפעט ווי א גע־הרגעטער.

ר' שעפסעל איהר בעקומט 20 פראצענט, און טראגט אייך ארויס פון דאנען.

יענער פייפט ווי א לאקאמאטיוו.

— ר' שעפסעל, נאט אייך 30... נאט אייך 40... כ'גיב אייך גאנצע 50 פראצענט.

מיינער פייפט ווי נאך א באד.

— ר' שעפסעל, — האט דער געלער גענומען רייסען פאר דער בארד — נאט אייך 70 פרא־צענט... 75 פראצענט.

דער סוף?

דער סוף איז געווען, אז פארטאג, איז דער יוד מיט דער געלער בארד געלאפען בארגען געלד און איהם אויסגעצאהלט גאנצע 100 פראצענט. ער האט איהם בעצאהלט ווי א טאטע...

נו, פרעג איך איצט: אויב א „נאדזאר" העלפט נישט, טא וואס העלפט שוין יא? אז בעצאהלען דעם פולען חוב: ט[illegible] טויג מיר דער „נאדזאר", צו וואס הא?

אב—נעס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 6 סעפטעמבער
כד אלול תרצ"א

זון-אויפגאנג 4.49
זון-אונטערגאנג 6.16

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

מאנטאג, דעם 7 סעפטעמבער –
T, U, W ,Z

די ארבייטסלאזע דארפן צושטעלן:
1) א פערזענליכען דאקומענט, א פאס, אדער אנ'אנדער פאפיר, וואס בעשטעטיגט די פערזאן. 2) א לעגיטימאציע פון פופפ מיט קאנטראל-שטעמפלען; 3) א פערזיכערונגס-ביכעל פונ'ם ארבייטסלאזען, ווי אויך צווענטועל, פון די משפחה-מיטגלידער, וועלכע וואוינען מיט איהם צוזאמען און פיהרען איין ווירטשאפט.

געשטרויכעלט געווארען די טראמוואי=בעוועגונג

(2) נעכטען 8 אינדערפריה זענען אויף רוג נאוואמיעיסקא און פרייהייטס-פלאץ איבערגעריסען געווארען די טראמוואי-דראטען.

מחמת דעם איז די טראמוואי-בעוועגונג אויף א צייט געשטערט געווארען.

גלייכצייטיג איז אויפ'ן פרייהייטס-פלאץ קאליע געווארען דער טראמוואי נומער 6, וועלכער איז גלייך אפגעפיהרט געווארען אין דער רעמיזע, או די נארמאלע טראמוואי-בעוועגונג איז צוריקגעשטעלט געווארען.

א קרבן פון קאנאליזאציע

(2) א געוויסער יוזעף פיסארקעוויטש, פיגארוטאוויטש גאס 48, האט זיך נעכטען אויף טרעמבאצקע-גאס א געשטויסען אין א קאנאליזאציע-רעהר, און אין אזוי אומגליקליך געפאלען, אז ער האט זיך צושפאלטען דעם שארבען.

פאגאטאווע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. זיין לאגע איז האפענונגסלאז.

א משוגענער מאטאציקליסט

(2) פריילין אירענא צענט פון דאבראווא-גאס 1 איז נעכטען איבערגעפאהר'ען געווארן פון א מאטאציקל, וועלכער איז מיט דער גרעסטער שנעלקייט געטריבען געווארען איבער דעם שמאלען געסעל.

די פריילין איז שטארק פערוואונדעט געווארען.

דעם מאטאציקליסט האט מען נישט געכאפט.

פון האנדעלס-געריכט

ענדע דעצעמבער 1930 האט דאס געריכט געגעבען א „נאדזאר" דער פירמע „יוזעף ניעדזוויעדזשינסקי'ס יורשים", זאגאיניקאווא 67.

אין אויגוסט ד. י. איז פארגעקומען א קרעדיטארען-פערזאמלונג, אויף וועלכער די פירמע האט פארגעלעגט צו רעגולירען אויף 70 פראצ. אויסצוצאהלען אין ראטעס: די ערשטע 15 פראצענט נאך צעהן חדשים, 20 פראצ. נאך 16 חדשים און 25 פראצ, נאך 24 חדשים.

די פראפאזיציע איז פון די הויפט-קרעדיטארען אקצעפטירט געווארען. דער ענין וועט בעהאנדעלט ווערען אויף איינער פון די קומענדיגע געריכט-סעסיעס.

* * *

אויף דער נאהענטסטער געריכטס-זיצונג וועט אויך בעהאנדעלט ווערען דער אפמאך פון דער פירמע „ברידער שקולניק און שותף" (פאלודניאווא 20) מיט די קרעדיטארען.

דעם 2. סעפטעמבער 1930, האט דאס האנדעלס-געריכט דער דערמאהנטער פירמע ווי אויך אויף די אינהאבער מאקס און חיים שקולניק אויך ברוך טייך. די געפאלענע זענען איינגעזעצט געווארען אין תפיסה לטובת די קרעדיטארען.

סוף סעפטעמבער האט דאס געריכט מאקס און חיים שקולניק געגעבען א גלייט-בריף אויף 2 חדשים. ערשט סוף סעפטעמבער האט אויך טייך בעקומען א גלייט-בריף אויף איין חודש. דער גלייט איז אויטאמאטיש פערלענגערט געווארען.

דעם ערשטען סעפטעמבער איז פארגעקומען א קרעדיטארען-פערזאמלונג, אויף וועלכער די געפאלענע פירמע האט פראפאנירט צו רעגולירען די חובות אויף 25 פראצענט אויסצוצאהלען אין דריי 10-חדשים'דיגער ראטעס.

דער אפמאך איז בעשטעטיגט געווארען.

* * *

די פירמע „לאנדסבערגער, זיטענפעלד און רידעל" (סקלאדאווא 15) האט דאס געריכט אין סעפטעמבער 1930 פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש. דער טערמין פון פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 5. מאי 1930.

נעגען דעם טערמין האט דער סינדיק פראטעסטירט, און געבעטען צו בעשטימען דעם טערמין פון אופאדלאשטש, פון דעם דאטום, ווען די פירמע האט געלאזען דעם ערשטען וועקסעל צום פראטעסט, ד. ה. אויפ'ן 10. אקטאבער 1925.

דאס געריכט האט מסכים געווען צום פארשלאג. און בעשלאסען צו בעשטימען דעם טערמין פון פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש אויפן 10-טען אקטאבער 1925.

אויף דער אפעלאציע פון דער פויזענער פירמע „נאוואקאווסקי און זוהן", האט דאס אפעלאציע-געריכט אפגעווארפען דעם פסק פון לאדזשער געריכט, און די דאטע פון פערעפענטליכען דעם אופאדלאשטש צוריקגעשטעלט אויפ'ן 5 מאי 1930.

* * *

ברוך לעווקאוויטש (פיעטריק. 62) האט דאס געריכט אין פעברואר ד. ד. פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש.

מיט א צייט שפעטער, איז לעווקאוויטש אויף די ביטע פון די קרעדיטארען אריינגעזעצט געווארען אין תפיסה. די ביטע וועגען א גלייט-בריף האט אויך דאס געריכט אפגעווארפען.

דער ענין איז בעטראכט געווארען אין אפעלאציע-געריכט אין ווארשא, און די דעציזיע פון לאדזער געריכט אפגעווארפען. די געפאלענע פירמע האט בעקומען א גלייט-בריף אויף דריי חדשים און איז געשטעלט געווארען אונטער פאליצייאישער אויפזיכט.

גוטע אויסזיכטען פאר'ן עקספארט

פון דער האנדווערקער=פראדוקציע

די עקספארט=אקציע פון דער האנדווערקער=קאמער

(—) די עקספארט-אקציע פון דער האנדווערקער-קאמער ענטוויקעלט זיך גינסטיג, א דאנק דעם וועט מען שוין אין די נאהענטסטע טעג ווייסען קאנקרעטע רעזולטאטען פון דער אנגעהויבענער אקציע.

מיט דער דאזיגער אקציע האבען זיך אויך פעראינטערעסירט עטלעכע עקספארט-אונטערנעהמער אין לאנד און אויך אין אויסלאנד, וועלכע האבען צוגעזאגט זייער מיטארבייט אויף דעם עקספארט-געביט.

די האנדווערקער-קאמער שטעהט שוין אויך אין קאנטאקט מיט א רייהע אימפארט-געזעלשאפטען אין ענגלאנד, פראנקרייך, טשעכען, רומעניען, בולגאריען, וועלכע זענען גרייט צו עקספארטירען די לאדזשער האנדווערקער-פראדוקציע אויף קאמי-בעדינגונגען און נישט אויף פראוויזיע, ווי עס האט זיך ביז איצט פראקטיצירט. א חוץ דעם, האט די האנדווערקער-קאמער בדעה זיך צו שטעלען אין פערבינדונג מיט סאוופאלטארג.

בראש פון דער שניידער - עקספארט-קאמיסיע איז געשטעלט געווארען ה' קאזשימירסקי. אין דער קאמיסיע זענען אויך אריין מצד יודען: געלאסען, ראדאשיצקי און גלאטמאן. בראש פון דער קאפעלושען און הענטשקע-קאמיסיע איז געשטעלט געווארען ה' שווארצבערג.

ווידער נאוואמיעיסקא 28

דאס הויז איז ווידער שיער איינגעפאלן, נאר מ'האט עס אונטערגעכאפט

(2) מיט עטליכע חדשים צוריק איז לאדזשער אלארמירט געווארען מחמת א בוי-קאטאסטראפע אויף נאוואמיעיסקא 28. דאן האט געהאלטען ביים איינפאלען די שויך-וואנד, וואס האט אפגעטיילט דאס הויז פון הויף נומער 30.

עהערגעסטען, שפעט אין אווענד, איז קאנסטאטירט געווארען, אז אויף נאוואמיעיסקא 28, האט געפלאצט דער פילאר, וואס האלט אונטער דעם גאנצען פראנט פון דעם בנין.

דאס פלאצען פונ'ם הויפט-פילאר האט בעדראהט מיט'ן איינפאלען פונ'ם גאנצען דריי-שטאקיגען הויז.

די זיכערהייטס-מאכט האט דעריבער אלארמירט דעם לייטער פון דער בוי-אינספעקציע, אינזש. שפער, וועלכער איז געקומען אויפ'ן ארט אין דער בעגלייטונג פון ארכיטעקט פראוויץ און בוי-מייסטער קראוז.

נישט-אכטענדיג אויף דער שפעטער צייט, איז מען באלד צוגעטראטען צום אונטערכאפען דעם געפלאצטען פילאר און איבערצומויערן איהם אויף א צעמעטענטענעם פונדאמענט.

מחמת ס'איז געווען א געפאהר, אז שטארקערע אויפטרייסלונגען פונ'ם ראד-פערקעהר וועלען מאכען איינפאלען דעם מויער, האט די סטאראסטווע בעפוילען איבערצורייסען דאס פאהרען אויף נאוואמיעסקא-גאס אין משך פון דער גאנצער נאכט, ד. ה. אויף דער צייט, וואס עס האט געמוזט אדורכגעפיהרט ווערען די וויכטיגסטע ארבייט.

מחמת ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז ביי פארזיכטיגער ארבייט, וועט די מויער נישט איינפאלען, האט מען די לאקאטארען נישט עוואקואירט.

די ארבייט איז געפיהרט געווארען אינטענסיוו, און 6 אינדערפריה איז דערלויבט געווארען דער ראד-פערקעהר.

אין דריי טעג ארום וועט די ארבייט פארטגעזעצט ווערען.

שפעטער וועט א בוי-אינספעקציע גענוי קאנטראלירען די אויסהאלטעוודיגקייט פונ'ם הויז, און פעסטשטעלען, צי דארף מען עס נישט בכלל איבערלייגען.

די ציהונג פון דער 5-טער קלאס
שוין מיטוואך
הויפט-געווינס א מיליאן זלאטעס
יעדעס II לאס געווינט דערביר איילט! אלע נאך גליקליכע לאסען נור צו דער פירמע
„SAMUEL WEINBERG"
אינהאבער ס. ווייבערג אי ה. מאסמאן
ווערקסעל-קאנטאר
58 פיעטריקאווער 58
קיין פיליעם בעזיצען מיר נישט!

מיידעל געבוירען א קינד פון איהר פאטער

דער אלטער מנובל איז געשטארבען און זי איז נע ונד מיט'ן עופ'עלע

אין דער שטאטישער „זביארניע" געפינט זיך א יודיש מיידעל רבקה זינגער. זינגער איז א מיידעל לויט'ן פאס, אין דער אמת'ע איז זי אין דער „זביארניע" מיט א קינד פון א האלב יאהר ביי דער ברוסט.

זינגער איז מיט דריי טעג צוריק געברענגט געווארען אין דער „זביארניע" דורך דער פאגאטאוויע וועלכע האט זי געטראפען אויף פולנאצנא גאס א פערהילשטע פאר הונגער.

אין דער זביארניע איז רבקה זינגער געקומען צו זיך, און ווען מ'האט זי נעכטען געוואלט אויס שרייבען פון שפיטאל האט זי אנגעהויבען שטארק צו וויינען און געבעטען מען זאל זי לאזען אין שפיטאל, ווייל זי האט נישט וואוהין צו געהן, ווען מ'האט איהר דאס נישט ערלויבט האט זי דערצעהלט פאלגענדע זעהר טראגישע געשיכטע:

איהר פאטער איז געווען א שאכער, אבער פון די בעסערע שאכערס, ער האט נישט געקויפט קיין שמאטעס, נאר בעסערע אלטע גארדעראב און אלטע זאכען. ער האט זיך דעריבער גאנץ שעהן מפרנס געווען מיט זיין ווייב און טאכטער. איז נישט בעשערט געווען מרדכי זינגער אויסצולעבען זיינע יאהרען בשלום האט איהם דער אויבערשטער געשטראפט און מיט דריי יאהר צוריק איהם אוועקגענומען זיין ווייב זי איז געשטארבען ווען זי איז אלט געווען 44 יאהר. מרדכי זינגער אליין איז אויך געווען אין דיזעלבע יאהרען און רבקהלע איז שוין דעמאלט אלט געווען 17 יאהר, מרדכי זינגער האט ווייטער געפיהרט זיין מסחר און געוואוינט צוזאמען מיט זיין איינציגער טאכטער, וועלכע האט איהם געפיהרט די ווירטשאפט. רבקה'לע האט געווארט און געהאפט אויף בעסערע צייטען ביז עס וועט קומען איהר באשערטער און זי וועט אויך ווערען פון א גליקליך לעבען. דער גורל האט געגעבען מיט איהר אנדערש געקירעוועט. איהר פאטער מרדכי זינגער איז געווען א געפעהרליכער עראטאמאן, פשוט קראנק אויף דעם געביט, ווען איהר מוטער האט נאך געלעבט זענען פארגעקומען אפטע סקאנדאלען צוליב דעם וואס מרדכי האט זיך אויפגעפיהרט אין „יונגע זאכען" נישט אזוי ווי מען דארף

די ערשטע צייטען נאך זיין ווייבס טויט האט מרדכי אביסעל איינגעהאלטען זיינע לײדענשאפטען. אבער וואס ווייטער איז געווארען אלץ ערגער. ער האט אנגעהויבען צוצושטעהן צו זיין טאכטער און בעגאנגען זיך מיט איהר ווי מיט א פרעמד'ער פרוי, אדער גאר ווי מיט אנ'אייגען ווייב.

דאס מיידעל האט זיך געוועהרט וויפיל זי האט געקענט, קיין סקאנדאלען און לייטישען געלעכטער האט זי אבער נישט געוואלט מאכען, האט פערביסען מיט די ציין און געשוויגען.

מרדכי זינגער האט זיך אבער אויך ווייטער נישט בערוהיגט, וואס ווייטער אלס עקשנותדיגער אלץ חוצפה'דיגער איז ער צוגעשטאנען צו זיין אייגענער טאכטער, ביז ס'איז אמאל געשעהען, אין א ווינטער-נאכט, ווען דאס מיידעל איז געשלאפען, האט דער פאטער פערגוואלדיגט זיין טאכטער, רבקה האט געטאמעלט, געוויינט, אבער געשוויגען, מרדכי האט ווייטער געפיהרט די דאזיגע פרעכע זאכען ביז רבקה האט דערפיהלט אז זי ווערט א מוטער, אז זי שוואנגערט פון איהר אייגענעם פאטער.

— נישט איינמאל, דערצעהלט רבקה, האב איך מיר געוואלט דאס לעבען נעהמען. ס'האט מיר אבער נישט געסטייעט קיין מוט דערויף, איך האב שרעקליך געליטען, צו שפעט איז געווען אפצוטרייבען מיין פרוכט, ווי מיין. טאטע האט מיר געעצה'ט

אזוי איז אדורך א חודש נאך א חודש און רבקה האט געבוירען א מיידעלע, ביי די שכנים האט דאס געהייסען, אז זי איז פעראומגליקט געווארען דורך אנ'אויסוואורף די דריי נפשות האבען ווייטער געלעבט אין זייער ... מרדכי האט ווייטער געארבייט און רבקה האט זיך געקוועהלט מיט איהר קינד. וואס דערפון וועט ארויסקומען האבען זיי אליין נישט געוואוסט, און ביידע סיי דער ... און סיי די טאכטער האבען שרעקליך געליטען.

ווייל דער גורל ווייטער פיהרען זיין טראגעדיע און מיט א חודש צוריק ווערט מרדכי זינגער קראנק אויף א לונגען-ענטצינדונג קרענקט גאר נישט לאנג און שטארבט.

אין ערשטען מאמענט האט רבקה שוין נישט געהאט אויפ'ן ערשטען ברויט צו קויפען, די עטליכע זלאטעס, וואס זינגער האט געהאט און מיט וועלכע ער האט געהאנדעלט זענען אוועקגעגאנגען בעת דער קרענק און איצט האט זיך אלץ אויסגעלאזט.

— וואס האב איך געזאלט טון, האט רבקה ווייטער דערצעהלט, מיט א פיצעל קינד ביי דער ברוסט, מיט אזא שרעקליכע שאנד און וועהטאג אין הארצען, האב איך געהונגערט גאנצע טעג, ביז איך בין געפאלען אין חלשות, אויפ'ן גאס און די פאגאטאוויע האט מיך אהער געברענגט, וואו ווילט איהר מיך שיקען, וואוהין זאל איך איצט געהן.

ווען מ'האט רבקה'ן אויפמערקזאם געמאכט, אז זי ווארפט א שרעקליכע בעשולדיגונג אויף איהר פערשטארבענעם פאטער, האט זי זיך שטארק צעוויינט און געזאגט:

— וואס זאל איך טון, איך זאג דעם גאנצען אמת.

ווי אזוי קען מען אבער דאס קאנטראלירען?

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1913

עס האט זיך אנגעהויבען די מיליטער-רעגיסטראציע פון מענער, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1913

די רעגיסטראציע פיהרט אדורך די מיליטער-ביורא פון מאגיסטראט אויף זאוואדזקא 11, טעגליך פון 8 ביז 3 א זייגער.

עס דארפען זיך שטעלען:

מארגען, מאנטאג, 7 סעפטעמבער

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2 קאמיסאריאט מיט די אותיות

O P R S T U W Z

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8 קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B C D E F G

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 6 סעפטעמבער 1931

דער סוף
פון נאך איין דיקטאטור

אין יוגאסלאוויע האט דער קעניג אלעקסאנדער פראקלאמירט א נייע קאנסטיטוציע, לויט וועלכער עס ווערט צוריקגעשטעלט די פארלאמענטארישע ארדנונג אין לאנד. אזוי ארום איז פערענדיגט געווארען א דיקטאטור, וואס האט געדויערט אנדערט האלב יאהר און וואס איז געווען איינע פון די אינטערעסאנטסטע אין אונזער צייט, ווייל דער טרעגער פון דער דיקטאטור איז געווען דער קעניג גופא.

אין אויגוסט פון פאריגען יאהר, האט דער קעניג אלעקסאנדער געהאט ארויסגעגעבען א מאניפעסט, לויט וועלכען די אלטע קאנסטיטוציע ווערט אפגעשאפט און עס ווערט איינגעפיהרט א נייע ארדנונג, אהן א פארלאמענט און אהן אלע איבריגע קאנסטיטוציאנעלע פרייהייטען. די אנהענגער פון אזא מין מלוכה־ארדנונג האבען זיך געמאכט די אילוזיע, אז די נייע רעגירונג פון גענעראל זשיוור־קאוויטש וועט בעווייזען אויף א לענגערע צייט צו בעהערשען די לאגע אין לאנד, וואס איז געווען פול מיט אויפרייט־מאטעריאל און מיט אויסריי־שטימונגען. דאס איז געווען א צייט פון אויסערגע־וועהנליך שארפע קאמפן צווישען די כארוואטען, וואס האבען געשטרעבט צו זעלבסשטענדיגקייט און וואס זייער פיהרער איז געהאט ערמארדעט געווארען אויף א זיצונג פון פארלאמענט, און די סערבען, וואס האבען געשטרעבט צו א פולשטענדיגער צענט־ראליזאציע פון מלוכה־לעבען און צו פערוואנדלען די כארוואטען און די סלאווענער אין נאציאנאלע מינדערהייטען פון דער גרויס־סערבישער מלוכה. די סערבען זענען געווען גרייט צו געבען די צוויי אנדערע פעלקער פון יוגאסלאוויען א ברייטערע אדער שמעלערע אויטאנאמיע, אבער די אמת'ע באלעבאטים פון לאנד האבען זיי געוואלט בלייבען אליין.

דער קעניג אלעקסאנדער האט זיך פראקלא־מירט אלס דיקטאטאר, אויף דעם אופן האט ער געוואלט אהן דעם פארלאמענט און אהן דעם ווילען פון די פעלקער, וואס לעבען אין יוגאסלאוויען, ברענגען צו א פולקאמער צענטראליזאציע. איינער פון די ערשטע דעקרעטען, וועלכע דער קעניג האט ארויסגעגעבען, איז געווען דער דעקרעט, וואס ענדערט דעם נאמען פון דער מלוכה: אנשטאט קעניגרייך פון סערביען, סלאווניען און כארוואטיען, האט די מלוכה געקראגען דעם נאמען „קעניגרייך יוגאסלאוויען".

עס האט זיך אנגעהויבען א פעריאד פון רע־פרעסיעס און פאליטישע פראצעסען. די אייראפעאישע עפענטליכע מיינונג איז פון צייט צו צייט אויפגערודערט געווארען פון די עינוים, וועלכע עס האבען געמוזט אויסשטעהן אין די תפיסות די ארעסטירטע פיהרער פון די כארוואטען און סלא־ווענער. די טיילווייזע ערפאלגען אויפ'ן געביט פון דער אויסערליכער פאליטיק האבען ערלויבט דער דיקטאטור, וואס האט זיך געשטיצט אויפ'ן מיליטער, זיך צו האלטען א געוויסע צייט.

די קעניגליכע דיקטאטור האט אבער נישט בעוויזען זיך אנ'עצה צו געבען מיט די אלץ שטיי־גענדע עקאנאמישע שוועריגקייטען. בעזונדערס שווער האט זיך אפגערופען אויפ'ן בודזשעט פון יוגאסלאוויען דער פערלוסט פון 18 מיליאן דא־לאר, וואס דער מלוכה־אוצר האט נישט בעקומען א דאנק דער מאראטאריום פון הובער. יוגאסלא־וויען האט פראטעסטירט געגען דעם, וואס זי מוז פערלירען כמעט א זעקסטעל פון איהר גאנצער הכ־נסה, אבער זי האט געמוזט נאכגעבען אונטערן דרוק פון די גרויסע מלוכות. און ווען יוגא־סלאוויען האט אויך נישט געקאנט באין אופן בע־קומען קיין אויסלענדישע הלוואה, ווייל די אויס־לענדישע קאפיטאליסטען האבען נישט געוואלט ליי־הען קיין געלד א לאנד, וואס איז אלע מאל אויפ־געררודערט געווארען פון פאליטישע אטענטאטען, האט זיך די רעגירונג און דער קעניגליכער דיק־טאטאר דעצידירט צוצולאזען דאס פאלק צו טרא־גען די אחריות פאר דער מלוכה־פיהרונג.

עס האט זיך אנגעהויבען די ליקווידאציע פון דער דיקטאטור. דער לעצטער אקט איז געווען די צוריקשטעלונג פון דער קאנסטיטוציאנעל - פארלא־מענטארישער ארדנונג:

די ליקווידאציע פון דער דיקטאטור אין יוגאסלאוויען, פערלייקענט די מיינונג פון די, וועלכע האבען געהאלטען, אז אייראפע איז אריין אין א פאזע פון דיקטאטארישע מלוכה־ארדנונגען. עס בעמערקט זיך א גראד פערקעהרטע ערשיינונג. יוגאסלאוויען איז די פירטע מלוכה — נאך שפאניען, גריכענלאנד און ליטע — וואו פאר אונזערע אויגען ווערען די דיקטאטורען ענטגילטיג קאמפראמיטירט און ליק־ווידירט.

ט.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
צעגעלניאנא 4, טעל. 90-216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8-2 און פון 9-5 אוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

צאל-אוניע צווישען דייטשלאנד און עסטרייך
ווערט ענדגילטיג ליקווידירט

אין גענף איז איצט ליקווידירט געווארען א פאליטישער ענין, וועלכער האט בשעתו ארויסגע־רופען א געוואלדיגען טומל אין גאנץ אייראפע. אויף דער זיצונג פון דער פאן-אייראפעאישער קא־מיסיע ביים פעלקער-בונד האבען די פארשטעהער פון דייטשלאנד און פון עסטרייך ערקלערט, אז זייערע רעגירונגען רעזיגנירען פון פלאן דורכצו־פיהרען א צאל-אוניע צווישען ביידע לענדער.

מיט א געוויסער צייט צוריק, ווען עס איז פלוצים בעקאנט געווארען, אז דייטשלאנד און עסטרייך האבען בדעה צו שליסען א צאל-אוניע, האט דאס געמאכט דעם רושם פון אנ'אויפגעריסענער באמבע. פאר אלעמען איז געווען פולקאם קלאר, אין וואס דא האנדעלט זיך. עס איז גע־גאנגען אין מאכען דעם ערשטען שריט צום אזוי־גערופענעם „אנשלוס", צו דער פעראייניגונג צווי־שען דייטשלאנד און עסטרייך, און געגען דעם האבען א רייה מלוכות ערנסטע, פאליטישע איינ־ווענדונגען, נישט וועלענדיג דערלאזען צו דער פערשטארקונג פון דייטשלאנד. בשעת מעשה זענען גיומאכט געווארען פערשידענע דיפלאמאטישע שריט מצד די פעראינטערעסירטע רעגירונגען אין בער־לין און אין וויען. דער ענין איז אויך אריבערגע־גאנגען אין אינטערנאציאנאלען טריבונאל אין האאג, וועלכער דארף פסקענען, צי די אוניע שטעהט נישט אין ווידערשפרוך מיט די עקזיסטירענדע אייראפע־אישע טראקטאטען.

פאר דער צייט האט זיך דער עקאנאמישער קריזיס סיי אין עסטרייך, סיי אין דייטשלאנד זעהר פערשארפט. דאס איינציגע לאנד, וואס איז ביכולת צו ערטיילען פינאנציעלע הילף איז פראנקרייך. אבער, ווי בעקאנט מאכט פראנקרייך אפהענגיג איהר הילף פון א רייה פאליטישע פאסטולאטען און איינער פון די ערשטע איז דער, אז דייטש־לאנד און עסטרייך זאלען רעזיגנירען פון זייער פלאן וועגען דער צאל-אוניע, דאס הייסט פון „אנשלוס". דאס איז פראנקרייך געלונגען און מיט די אפגעגעבענע דעקלאראציעס אין גענף ווערט בעגראבען די פראגען וועלכע האט געהאט ארויס־גערופען אזא טומעל אין אייראפע.

* * *

די גאנצע פראנצויזישע פרעסע ווידמעט לייט־ארטיקלען דער קבורה פון דער דייטש-עסטרייכישער צאל-אוניע. כמעט אלע צייטונגען דריקען אויס זייער צופרידענהייט, וואס דייטשלאנד און עסט־רייך האבען זיך פייערליך אפגעזאגט פון דער אוניע. דער „מאטען" שרייבט, אז דאס אפזאגען זיך פון דער צאל-אוניע איז א גוטער אנזאג פאר דער נסיעה פון די פראנצויזישע מיניסטארען קיין בערלין.

אין דער עסטרייכישער פרעסע הערשט אנ'־אומצופרידענהייט. די „ארבייטער-צייטונג" האט אפגעדרוקט אנ'ארטיקעל אונטערן נאמען „קאפי־טולאציע". די צייטונג אטאקירט צווישען אנדערע די גרופע פון גלח זייפעל, וועלכע האט אויף טריט און שריט געמאכט שוועריגקייטען ביים פער־ווירקליכען די צאל-אוניע. עטליכע צייטונגען ווייזען אן, אז דייטשלאנד איז שולדיג, וואס די צאל-אוניע איז בעגראבען געווארען, ווייל דייטשלאנד איז נישט געווען פעראינטערעסירט אין דער אוניע.

די בערלינער נאציאנאליסטישע פרעסע אטאקירט שארף די רעגירונג פאר אפזאגען זיך פון דער צאל-אוניע. די היטלערישע „נאכט-אויס־גאבע" האלט, אז דער ערשטער אקט פון דער פאליטישער טראגעדיע פון דייטשלאנד און עסטרייך האט זיך אנגעהויבען אין גענף.

דער פעלקער-בונד ווערט לעכערליך
אויב מ'וויל בעגראבען אנ'ענין, זאל מען איהם איבערגעבען

צווישען די מלוכה מענער, וואס זענען זיך איצט צונויפגעקומען קיין גענף אויף דער סעסיע פון פעלקער-בונד האט ארויסגערופען א געוואלדיגע סענסאציע דער ארטיקעל פון שעף־רעדאקטאר פון „זשורנאל דע זשענעוו" מארטען, וועגען דעם מצב, אין וועלכען עס געפינט זיך די פעלקער־ליגע. דער ארטיקעל שטעלט מיט זיך פאר א שארפע סאטירע געגען דעם פעלקער־בונד.

„די פעלקער־ליגע, שרייבט מארטען, לעבט איבער א קריזיס. שוין פון לאנג האט מען קריטי־קירט די גרויסע צאהל קאנפערענצען, קאמיסיעס, קאמיטעטן, אונטערקאמיטעטן און אונטערקא־מיסיעס, וועלכע שטעלען מיט זיך פאר דעם עצם פון דער ליגע. די קאמיסיעס און די קאמיטעטן פאר די ענינים פון ענטוואפנונג זענען שוין געווארען א שם דבר. בלויז די ענינים פון קאמוניקאציע און טראנזיט זענען פאראן נישט ווייניגער פאר 27 קאמיטעטן, פאר היגיענע 23, פאר גייסטי־גער צוזאמענארבייט 13, פאר ווירטשאפט און פי־נאנצען 11, נישט רעכענענדיג די גרויסע צאהל אונטערקאמיסיעס און אונטערקאמיטעטן, וואס געהען אריין אין די אויסגערעכנטע.

איבערשיקען עפעס אנ'ענין אין איינעם פון די קאמיטעטן הייסט פערשלעפען איהם אין אומענד־ליכקייט, אדער איינגאנצען בעגראבען. אין רעזול־טאט דרופט דאס ארויס אויפרעגונג ביי אלעמען, וואס וואלטען וועלען דערפיהרען צו עפעס א רע־זולטאט און וועלכע זעהען בלויז ווי עס וואקסען פאר זיי אויס אהן א שיער מניעות אין דער פארם פון קאמיסיעס און קאמיטעטן.

„זשורנאל דע זשענעוו" ברענגט א רייה ביי־שפילען, וואס בעווייזען, אז דאס ערלעדיגען דעם מינדעסטען ענין אויפ'ן באדען פון פעלקער־בונד איז געווארען אנ'אונמעגליכע זאך. די רעזולטאטען פון אזעלכע ארבייטס־מעטאדען זענען זעהר טרויעריגע. מען האט נישט פערבעסערט די סיטואציע אויפ'ן אינטערנאציאנאלען תבואה־מארק, הגם א ספעציעלער קאמיטעט איז דערמיט בעשעפטיגט, מען האט נישט פערבעסערט און נישט פערקלענערט די צאהל ארבייטסלאזע. דער איינציגער רעזולטאט פון דער ארבייט אין די אלע קאמיטעטן איז דער, וואס עס איז געשאפען געווארען נאך איין קאמי־טעט, וואס וועט פאר'שען די לאגע פון די מלוכות, וועלכע וועלען זיך בעמיהען צו בעקומען הלוואות.

ס'איז שווער, שרייבט דאס בלאט, נישט צו שרייבען קיין סאטירע. די פריינד פון פעלקער־בונד דארפען אונבעדינגט זעהן עפעס צו טון, כדי צו ראטעווען די אינסטיטוציע פון צו ווערען לע־כערליך".

לעבענס-שטייגער אין דער קאמוניסטישער פארטיי
א קאמוניסטקע קלאגט זיך אויף איהר גורל

די צייטונג „באלשעוויק" פערעפענטליכט דעם בעריכט, וועלכען יאסלאווסקי האט אפגעגע־בען פאר'ן פלענום פון צענטראל קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי. אין בעריכט איז ציטירט געווארען א בריף פון א יונגער פרוי, א קאמוניסט־קע וועגען לעבענס-שטייגער, וואס האט זיך איינ־געשטעלט אין מאנכע קרייזען אין רוסלאנד.

„מיך אינטערעסירט זעהר שטארק, שרייבט די קאמוניסטקע, איין פראגע. וואוהין נעהט דער לעבענסשטייגער פון די היינטיגע קאמוניסטען און ווי אזוי דארף זיין די בעציהונג צו א פרוי, א מיטגליד פון דער פארטיי? איך האב זעהר פיל גערעדט מיט קאמוניסטען, וועלכע זענען שוין צו־צוועלף יאהר אין דער פארטיי, און אלע בעקלאגען זיך אויף איינס און דאס זעלבע אז די מענער פון די קאמוניסטקעס פיהרען זיך אויף זעהר מיאוס, אין געהיים האבען זיי אנדערע פרויען, לאזען איבער די פרוי מיט די קינדער און אליין זוכען זיי אנדערע פרויען.

אט איז נאך א פאקט: איך האב געלעבט מיט א מיטגליד פון דער פארטיי און האב איהם אויפריכטיג ליב געהאט, און ער, ווען איך פלעג געהן אין קליניק אויף געבורט, פלעגט ער האבען בעציהונגען מיט אנדערע פרויען און יענע האט פון איהם געמאכט אנ'אבארט. א חוץ מיך און מיין זוהן האט ער נאך איין פרוי, וועלכע האט אויך א זוהן, און אזוי ארום זענען מיר פאקטיש דריי פרויען פון איין מאן. איך בין פון איהם אוועק און געזוכט עמיצען, וואס זאל אויף איהם ווירקען. דער זוהן פרעגט יעדען טאג ווען פאטער און יענער האט זיך שוין אפגעזוכט א פערטע. זאגט, ווי אזוי קאן איך ארבייטען?

עלף יאהר בין איך אין דער פארטיי, די גאנצע צייט פערהארעוועט, מיין געזונד איז צו־שטערט און איצט האט דאס פערזענליכע לעבען קראנק געמאכט מיין יונגען ארגאניזם. איך דער־צעהל עס דערפאר, ווייל אזעלכע ווי איך זענען פאראן זעהר פיל. איך קאן אייך ברענגען א סך פאקטען, כדי צו ווייזען דאס פנים פון די היינטיגע קאמוניסטען. און ווען דו קומסט און בעקלאגסט זיך, פרעגט מען דיך: דו ביסט א קאמוניסטקע! נו, לעב נישט מיט איהם... צי איז דאס אנ'אויס־וועג? פערשטעהט זיך, ס'איז בעסער אפצוהיטען דאס געזונד צוליב די קינדער און אוועקגעהן פון דער פארטיי".

א פלאן צו פילמען דאס לעבען
פון די קרובים פון אמעריקאנער יודען אין אייראפא

ריגע, (ימ"א) דער יודישער פאטאגראף פראנק פון דעם שטעטעל ליוצין האלט איצט ביים פערווירק־ליכען אנ'אינטערעסאנטען פלאן, פראנקס פלאן בע־שטעהט אין אויפנעהמען פילמען פון יודישען לע־בען אין אייראפא און זיי שיקען דעמאנסטרירען קיין אמעריקא, לויט דעם פלאן דארף געפילמט ווערען דאס לעבען פון פאמיליעס, וועלכע האבען קרובים אין אמעריקא און אפריקע. עס וועלען אינסצעניזירט ווערען פערשידענע עפיזאדן פון זייער לעבען אין שטוב און אין גאס. עס וועלען געשאפען ווערען גאנצע פיעסען פון יודישען לעבען אין אייראפא, אין וועלכען די העלדען וועלען אבער זיין נישט קיין ארטיסטען און זייער שפיל וועט זיין נישט קיין בעשטעלטע, נאר עס וועלען אויפגענומען ווערען אויך די שטימען פון די „ארטיסטען" און די קרובים וועלען אזוי ארום האבען מעגליכקייט נישט נאר צו זעהען זייערע קרובים פון אנדער זייט ים, נאר אויך צו הערען זייערע רייד.

ה' פראנק האט שוין אנגעקניפט בעציהונגען מיט אנ'אמעריקאנער פירמע, וואס האט אנ'אינטערעס פאר דער אונטערנעהמונג און גלייכצייטיג מיט די אויפנאמען אין לעטלאנד וועלען אויך אונטער־גענומען ווערען אין אמעריקא אויפנאמען פון קרו־בים, וועלכע ווילען איבערשיקען לעבעדיגע גרוסען קיין אייראפא.

ענטוואפנונג און זיכערקייט
די רעדע פון ד"ר מרגליות אויף דעם מינדערהייטען-קאנגרעס

גענף. (יט"א) ביי דער בעהאנדלונג פון פונקט „ענטוואפנונג, זיכערקייט און די נאציאנא־ליטעטען-פראגע" אויף דעם מינדערהייטען-קאנ־גרעס, וואס איז נאר וואס געשלאסען געווארען אין גענף, האט דער פערטרעטער פון דער טשע־כאסלאוואקישער יודישער מינדערהייט ד"ר מרגליות געהאלטען א לענגערע רעדע. ד"ר מרגליות האט זיך בעמיהט צו בעווייזען, אויף וויפיל דאס ענט־וואפנונגס-פראבלעם איז ענג און ארגאניש פער־בונדען מיט דער דערלייזונג פון דעם מינדער־הייטען-פראבלעם. עס איז קיין ספק נישט, פיהרט אויס דער רעדנער, אז אין אלע לענדער, וואו עס געפינען זיך נאר מינדערהייטען הערשט אנ'־אונזיכערקייט, אנ'אונרוהע. ווי טרויעריג די לאגע זאל נישט זיין, איז אבער נאך נישט פאראן קיין גרונד צו א פולשטענדיגען פעסימיזם.

ד"ר. מרגליות אנערקענט דעם גרויסען ווערט פון די אויטאנאמיע אין עסטלאנד. פון די בעריכ־טען איז צו זעהען, אז עס זענען פאראן מינדער־הייטען, וועלכע לעבען אין רעלאטיוו גוטע פער־העלטנישען און דאס האט א פאזיטיווע בעדייטונג. דר. מרגליות שטעלט זיך אין עם צוזאמענהאנג באריכות אב אויך אויף די אידעאלאגישע גרונד־לאגען פון די ארבייטען פון די מינדערהייטען-קאנגרעסען און פערענדיגט זיינע אויספיהרונגען מיט דער פאדערונג, או די מינדערהייטען זאלען בעטראכט ווערען נישט נאר ווי אביעקטען, נאר ווי סוביעקטען פון דער פאליטיק און זאלען אקטיוו מיט־ארבייטען ביי דער לעזונג פון אלע פראבלעמען מיט וועלכע עס איז פערבונדען זייער קיום און דער פרידען פון אייראפא.

וואס טוהן מיר און וואס לערנען מיר?

וועגען צושטאנד פון די יודען אין דייטשלאנד

צי ס'איז דערפאר ווייל מיר יודען זענען געוואוינט צו רעאגירען נאר אויף געשעהענע פאקטישע אומגליקען (ווי אויסגעבראכענע פאגראמען, און רדיפות); צי יס'איז דערפאר ווייל מיר זענען געוואוינט צו קוקען אויפ'ן דייטשען יודענטום, ווי אויף א מין יודישער אריסטאקראטיע, וועלכע איז א דאנק זייער קולטור, זיכער פון וועלכע פורעניות'ן, פון וועלכע עס האבען געליטען זייערע ארימערע „גלויבען־גענאסען" אין די אנדערע ווייניגער קולטורעלע לענדער...

נאר ווי ס'זאל נישט זיין שענקען מיר שוין צו ווייניג אויפמערקזאמקייט צו דעם איצטיגען אנגסטליכען מצב, אין וועלכען עס געפינט זיך דאס דייטשע יודענטום.

און טאקע דערפאר ווייל דאס דייטשע יודענטום איז אפשר דער קולטורעלסטער און פארטגעשריטענסטער טייל אונזערער וואלטען מיר פיל מעהר געדארפט אינטערעסירען זיך און לערנען פון זייער איצטיגען טראגישען מצב.

און זייער לאגע דארף אין דער אמת'ען טיף בעאונרוהיגען די יודען פון דער גאנצער וועלט און בעזונדער די יודען פון די לענדער וועלכע זענען לעת עתה ווייט נאך פון די אלע סאציאלע שטורעמס וועלכע דראהען שוין.

צו די דראהענדע געפאהרען וועלכע הענגען אציגד אויפ'ן דייטשען יודענטום וועלען „אויסברעכען", צי נישט, אבער מיר קענען שוין פיהלען זייער אנגסט, אט די פסיכישע דערשלאגענקייט און צורודערטקייט וואס הערשט צווישען זיי.

לאמיר האפען ווי די גאנצע קולטורעלע וועלט האפט, אז דער „היטלעריזם" איז נישט אזוי ווילד ווי ער מאלט זיך אציגד, עס קען זיין, אז ער איז אזוי גרילצענד אנטיסעמיטיש, ווייל ער איז נאך אלץ אין דער פראפאגאנדע תקופה, אביסעל מאכט וועט די היטלעריסטען אויך ברענגען מעהר פאראנטווארטליכקייט וועלען זייערע שרייענדיגע לאזונגען ווערען אויך, מסתמא שטילער און געלאסענער.

מיר ווילען זיך אויך איינרעדען אז היטלערס ארגאניזירטע דייטשע יוגענד זענען נישט די אמאליגע צאריסטישע שווארצע מאות... דאס דייטשע פאלק די דייטשע יוגענד איז פארט פיל קולטורעלער. און אין „ערגסטען פאל" קענען די אויסברוכען נישט זיין אזוי ווילד און פאגראם־ארטיג, ווי זיי זענען אמאל געווען אין מזרח־אייראפע, אזוי ווילען מיר גלויבען און האפען. כאטש מיר טארען נישט פערגעסען, אז רעוואלוציאנערע איבערגאנגס צייטען האבען זייער אייגענע מאסען פון קולטור און קולטורלאזיגקייט... און אז אין נאמען פון אידעאלען, (פאלשע און אמת'ע) און פון הייליגען פאטריאטיזם זענען אפטמאל די בעסטיאלסטע פערברעכען בעגאנגען געווארען.

אבער אז ס'וועט אפילו צום ערגסטען נישט קומען, ווי שווער און אנגעלאדען מיט גיפט מוז זיין איצט די דייטשע לופט, מיט וועלכע עס אטעמט דער דייטשער יוד, די גאנצע דייטשע יוגענד קען מען זאגען, איז אנגערייצט און פערסם'ט מיט יודען־האס.

און ווי ביטער מוז עס זיין פאר א קולטורעלען מענשען צו פיהלען, אז די „בלאנדע נאאיווע יוגענד", מיט וועלכער ער האט ביז איצט געלעבט, וועלכע ער האט ביז איצט אידעאליזירט (גוי נאר דאס דייטשע פאטריאטישע יודענטום האט געקענט) איז אנגעשטויסען אויף דיר ווי אויף א געפעהרליכען פערדעטער און שונא.

פון לעא קעניג.

ס'איז אויך אמת, אז דאס דייטשע יודענטום איז געוואוינט צו אנטיסעמיטיזם — דייטשלאנד איז דאך דאס לאנד וואו דער אנטיסעמיטיזם איז „בעגרינדעט" געווארען. -- אבער דער אקאדעמישער דייטשער אנטיסעמיטיזם ווערט אלץ פראקטישער און אגרעסיווער. און דער עיקר: נישט נאר אלטע דייטשע פראפעסארען און געגעראלען זענען אציגד אנטיסעמיטען נאר די בלאנדע „שווערמישע" דייטשע יוגענד...

אט אין אזא טרויעריגען מצב — הלוואי איז עס שטארק איבערטריבען — לעבט איצט דאס דייטשע יודענטום, די קולטורעלסטע טייל פונ'ם מאדערנעם יודישען פאלק. דאס דייטשע יודענטום, וואס האט דער וועלט און דייטשלאנד געגעבען מארקס'ן און לאסאל'ען, היינען און בערנען... און צעהנדליגער אנדערע בעריהמטע דיכטער, נאוועליסטען, פובליציסטען, זשורנאליסטען, מוזיקער און מאלער... און אין א געוויסען מאס זאגאר איינשטיינען, דעם גרעסטען פון די גרויסע פון אונזער צייט. דאס קולטורעל בליהענד דייטשע יודענטום, האט פריהער און שטארקער, פון וועלכע ס'איז אנדערע יודען געשטרעבט צו עמאנסיפאציע.

דאס קולטורעלע און פאטריאטישע דייטשע יודענטום. וועלכער יוד האט נאך אזוי ליב זיין לאנד ווי דער דייטשער יוד -- דייטשלאנד. וואס פאר א דייטשער יוד וואלט נישט ווי ראטענוי אוועקגעגעבען זיין לעבען פאר זיין פאטערלאנד — פאר דייטשלאנד:

און דאך...

פאר וואס? (דער איביגער יודישער „פאר וואס?") איז עס נישט דערפאר, ווייל זיי, די דייטשע יודען, זענען צו־פעהיג, צו יודיש־פעהיג, נישט קוקענדיג אויף זייער בעוואוסטזיניג שטרעבען צו עמאנסיפאציע, אסימילאציע און רעפארמען?

צו פעהיג, זייער גאנצען יודישען גייסט און אימפעט האבען זיי אוועקגעגעבען זיך אויסצוצייכענען, אויסצופיינען זיך, אין די אויגען פון זייערע ארימע קאמפאטריאטען, מיט וועלכע זיי האבען אזוי געוואלט גלייך זיין.

מיט'ן סך הכל, אז זיי האבען „פערכאפט" די פרעסע, די באנקען, די פיינערע פראפעסיעס.

מיט'ן סך הכל דאס יעדער צווייטער דייטשער יוד איז א הער דאקטאר, א הער קאמערציאל־ראט, א בעריהמטער קינסטלער, צי זשורנאליסט, צו פעהיג, אנ'עם חכם ונבון... און דער טראדיציאנעלער יודישער אימפעט האט שטענדיג דיקטירט: לעבען הייסט אויסצייכענען זיך, ארויפשווימען איבער די מוטנע גרויע וואסערען... לאז מען זעהן, אז מיר זענען פעהיג, ניין פעהיגער פון דער פעהיגסטער ראסע אויף דער ערד...

צו פעהיג — איז דאס דער אומגליק פון דעם דייטשען יודענטום, בעשטעהט נישט דער יודישער אומגליק איבערהויפט אין דעם, וואס זיי זענען צו אימפעטיג קלוג, פעהיג און קולטורעל.

פעהלט אונז נישט איבערהויפט אט די פשטות און באטידליכקייט וועלכע רייסט נישט אויף די אויגען און לאזט זיך איינלעבען מיט דעם לאנד און פאלק צווישען וועלכע מיר לעבען?

נאך דער גרויסער היסטארישער דראמע וואס דאס רוסישע יודענטום האט איבערגעלעבט און לעבט נאך איבער אין רוסלאנד, צעוויקעלט זיך פאר אונזערע אויגען א צווייטע טרויעריגע מגילה...

וועלען די יודען פון די אנדער'ע לענדער בעצייטענס „עפעס" לערנען פון די גרויזאמע ערפאהרונגען?

איידער עס ווערט צו שפעט.

העלפען א סך קענען זיי דאך סיי־ווי נישט!

נייע גאלד־מטבעות פון וואטיקאן

נאך א יוד אויף א הויכען אמט אין ענגלאנד

לאנדאן, 5 (יטא טעלעגראפיש) סער פיליפ סאסין איז נאמינירט געווארען אלס אונטער־שטאטס־סעקרעטאר פון לופט־וועזען ביי דער ענגלישער רעגירונג.

סער סאסין שטאמט פון א בעריהמטער יודישער פאמיליע, וועלכע איז אין אינדיען זעהר רייך געווארען.

א ריזיגע טאל־שפערע אין די הארץ־בערג

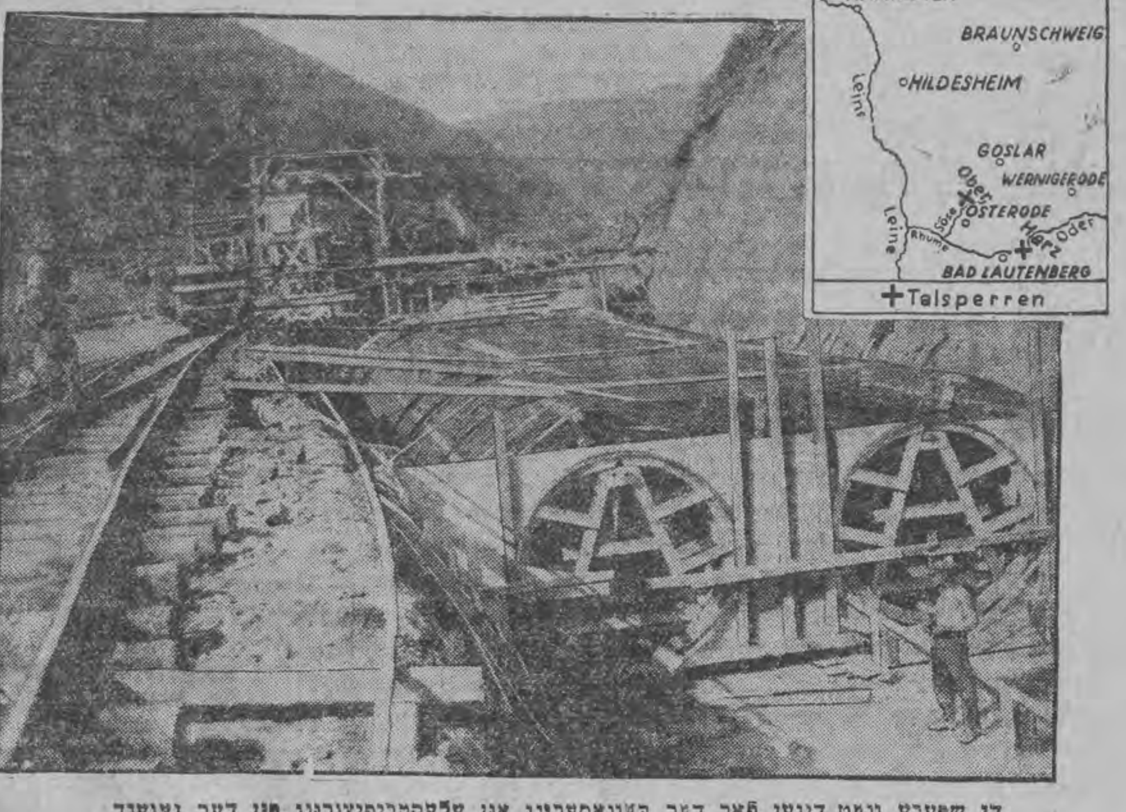

די שפערע וועט דינען פאר דער בעוואסערונג און עלעקטריפיצירונג פון דער געגענד.

(107

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. עראטישער ראמאן פון לאדזער לעבע

דער „רויטער עליע" האט פערלעגט די הענד אויף דער ברוסט, זיך בעקוועם פונאנדערגעזעצט אויפ'ן שטול, געפיפען מיט דער נאז, געכראפעט, אזוי ווי ער וואלט שוין געשמאק געשלאפען זייט עטליכע שעה.

לעהמאן איז געווען איבערראשט, פון דער אנדערער שטוב האבען זיך ווייטער געהערט קולות און אמפערייען, לעהמאנען איז אבער שוין נישט מעהר געלעגען אין זינען, ער האט נאכגעזוכט א וועג, ווי אזוי ארויסצובעקומען זיך פון דאנען. לעהמאן האט נאר געקוקט אין אויסגאנג פון דאזיגען צימער, וועלכען ער האט שטענדיג בענוצט אבער אונטער דער בעגלייטונג פון א שומר, דער געפאנגענער האט נישט געהאט וואס צו פערלירען און איז דרייסט ארויס דורך דער צווייטער טיר.

די דאזיגע טיר האט אבער נאך נישט געפיהרט אין גאס אריין, נאר אין נאך א קלענערען צימער פון וואנען א טיר האט ערשט געפיהרט אין א הויף אריין, וועלכער איז געווען איינגעצאמט מיט א נידריגען שעהנעם פארקאן.

לעהמאן איז אויף די שפיץ בעגעל מ שפרונגען פון א קאץ אדורכגעלאפען דאס קליינע צימער און ער איז שוין געווען איינער אליין אויפ'ן הויף, ווי א גנב האט ער זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען מ'האט נישט געזעהען קיין לעבעדיגען נפש. לעהמאן איז צוגעלאפען צום פארקאן, ער האט נישט געוואר"ט קיין איין רגע ווארום ער האט געוואוסט, אז ער קען בעקומען א קויל. דאס האט איהם נישט אפגעשטעלט, ווייסענדיג, אז זיין לעבען איז סיי־ווי־סיי אין געפאהר, מיט איין שפרונג איז ער געווען איבער'ן פארקאן, ער איז אומגעפאלען אויף דער ערד, דערפיהלט א שטארקען וועהטאג אין פוס, ער האט זיך אויסגעצויגען אין דער גאנצער לענג און האט נעבען פארקאן און איינהאלטענדיג דעם אטעם האט ער געווארט, אז ער זאל זיך דערוויסען, צי זיין ענטלויפען איז בעמערקט געווארען. אלץ ארום איז געווען שטיל, זעהט אויס, אז אין הויז האט מען נאך נישט געוואוסט, אז ער איז נעלם געווארען, נישט קוקענדיג אויף דעם שטארקען וועהטאג אין פוס איז לעהמאן ווייטער געלאפען און צוגעקומען צו א גוט געפלאסטערטען שאסיי, ער האט זיך אפגעשטעלט, ער האט נישט געוואוסט אין וועלכער זייט ער זאל לויפען, ארום איז געווען פוסט, נאר פון דערווייטענס האט לעהמאן געזעהען עטליכע הייזלעך, פון צייט צו צייט איז אויפ'ן שאסיי אדורכגעפלויגען אנ'אויטא און אלץ איז ווידער שטיל געווארען.

אין צימער ביי נירענבערגן האט זיך ווייטער געפיהרט דאס געשפרעך.

– צי מוז מען טון די „נאסע ארבייט", האט מאמלאק גאנץ גלייכגילטיג געפרעגט, אדער קען מען זיך אפשר בעגעהען אהן דעם?

— דאס מוז געטון ווער'ען, אבער שוין, מיט די דאזיגע חברה־לייט און בעזונדערס מיט כארטן, וועל איך מיך שוין בעזונדער אפרעכענען דערווייל וועל איך איהם געבען האנד־געלד.

ביי די דאזיגע ווערטער איז נירענבערג צוגעגאנגען צו כארט'ן און מיט'ן גאנצען כח דערלאנגט כארטן מיט דער פויסט אין פנים אריין.

כארט האט זיך בעגאסען מיט בלוט, ער האט זיך גארנישט אנגערופען, קיין טאן נישט ארויסגעלאזען, נאר זיך אפגעווישען דאס בלוט מיט זיין ווייסען טאשענטיכעל.

-- ווער האט א „שפייער" האט „מאמלאק" איבערגעריסען די פיינליכע לאגע, וועלכע האט געהערשט אין צימער, נירענבערג האט ארויסגענומען פון טאש א קליינעם לוקסוס־רעוואלווער און דערלאנגט מאמלאק'ן.

— מיט אזא „זאבאווקע" „זאל איך שיסען, האט מאמלאק געפרעגט, בעקוקענדיג דעם רעוואלווער. יא יך בין נישט דערצו געוואוינט. איך האב ליב צו שיסען מיט אנ'אמת'ער כלי.

— ער שיסט בעסער פון דיין כלי, האט נירענבערג געזאגט, ווען ער איז שוין געווארען גאנץ רוהיג, לעג צונויף דעם טעפיך, אז ער זאל נישט פערבלוטיגט ווערען, נעהם אריין דעם שפיצעל און מאך איהם פערטיג, צוויי קוילען וועט גענוג זיין דערצו. א שאד אנ'איבעריגע קויל.

מאמלאק האט דאס אלץ מעכאניש אויסגעפיהרט, אזוי ווי ער וואלט, למשל געגאנגען א בריף אוועקלייגען אויף דער פאסט, רוהיג אהן שום אויפרעגונג האט מאמלאק אוועקגעלעגט דעם רעוואלווער אויפ'ן טיש, אפגעוקט די פאטעלע און זיך גענומען צונויפוויקלען דעם גרויסען שעהנעם טעפיך וואס איז געלעגען אויף דער גאנצער לענג פון דער פאדלאגע. ס'האט געדויערט עטליכע מינוט ביז מאמלאק איז פערטיג געווארען מיט דער דאזיגער ארבייט, קיינער האט איהם נישט צוגעהאלפען. אלע אנוועזענדע זענען אזוי ווי שטום געווארען, בלויז נירענבערג איז געווען שטארק דענערווירט, אונגעדולדיג און געווארט ביז מאמלאק וועט ענדיגען, מאמלאק האט זיך אויפגעשטעלט, אפגעקלאפט דעם שטויב פון די קניען, און געזאגט:

— זאל שוין נעהמען א סוף. ער'ט איצט האט מען געפיהלט ווי זיין שטימע ציטערט.

— רוף אריין דעם גאסט, האט נירענבערג געשריגען.

(פארזעצונג קומט).

הייבט אין סאלגענדע טעג! מעכטיג, קלאנג-מייסטערווערק, געשאפען אויפ'ן גרונד פון דער גרויסער פראנצויזישער רעוואל ציע אונטער'ן נאמען:

„פאכער-צוג" (MARSYLJANKA)

ליבעס דראמע פון אן אפיציר פון דער קעניגליכער גווארדיע צו א שעהנער אנאר-כיסטקע. קאנפליקט, געוויסען פון עהרע און ליבע. :—: אין דער הויפט-ראלע:

LAURA LA PLANTE

אנהויב 4.30 נ"מ, שבת און זונטאג—1 בייטאג. פאפולערע פרייזען! אויפ'ן I סעאנס צו 50 גר. און 1 זל. נעכסטער פראגראם: דאס הויפט-מייסטערווערק פון דער טשעכישער פראד. „איהר בחור'ל"

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!
גרעסטע דראמע פון דער איצטיגער צייט!
100-פראצענטיגער קלאנג-פילם א. נ.

פערלוירענע לופט-שיף

אין די הויפטראלען:

Virginia Valli i Ricardo Cortez

דער מאן און ליבהאבער אויפ'ן חסד פון גורל.
אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.

נעכסטער פראגראם:
„דער זינגער פון פאריז"

אנהויב אין געוו. טעג 5 נאכמ. שבת, זונטאג 3 נאכמיטאג.
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

מעבעל

שלאף-צימער, עס-צימער,
קינדער-צימער,
קאמפּעטע איינריכטונגען,
ווי אויך איינצעלנע שטיק

אין א גרויסען אויסוואהל צו ביליגע פרייזען פון דער בעוואוסטער מעכאנישער טישלעריי

וואסבאדניא 64 שופמאן און קאמפּ. **וואסבאדניא 64**

ווי אויך ביי עפשטיין, נארוטאָוויטשא 18

לשמוע אל הרנה
ואל התפילה

עס ווערט נעדאווענט ראש השנה ויום כפור
אין „ווייסען זאל"

זאכאדניא 43

מין דעם בעריהמטען חזן וועלכען ס'איז געלונגען צו אנגאזשירען צו די היינטיגע ימים נוראים

ה' אבירהם טארנאווער

מיט א גרויס איינשטודירט כאר
בעקוועמע פלעצער. היגיענישע איינריכטונג.
פערזעהט אייך מיט פלעצער!
פלעצער ווערען פערדינגען טעגליך פון זונטאג
פון 10 פריה ביז 10 אווענד.
מיט אכטונג י. מ. ווינטרויב

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליסעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מאנשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאַ און עס פאלט אראפ אין דעם כוח און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל געמאכטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכנטע נגד דורך גרויסע פראפעסאָרן מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכוראוונג בעזאמענע זיכער דעם שווערסטן און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקער'ן דיאגנאסטיק מיט הייל-גארטעס און אפאראטן פאר פערקריפטע פוס און פלאטפוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. הינקענדיגע געמענע פיס און הענד, געמענע וואקסן פאר די גרעסטע קראנקע ארבייט.
שפרעכשטונדן פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von-Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערפינונג פון די קראנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסאָרן: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקן-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטן דאנק דעם גרויסען ספּעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) פאר בעפרייען מיך זון א זעהר געפעהרליכער ברוך-קראנקהייט, אויף וועל-כער כ'האב געליטען א סך יאהרען. ס'האט מיר געראטהען א גרויסע געשעהר היינט אבער פיהל איך מיך פערזיכערט געגען דעם אומגליק. אלס צייכען פון דער דאנקבארקייט דריק איך אויס מיין עפענטליכן דאנק

(—) K. Drelich,
ul. Napiórkowskiego Nr. 88.

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE

Józefa ABA

z prawami gimnazjów państwowych
w Łodzi, Zielona 10, tel. 122-12.

איינשרייבונגען פון ניי-אריינטרעטענדע שילערינס נעמט אן דער סעקרעטאריאט פון גימנאזיום פון 10 פריה ביז 13 נאכמיטאג.
Dyrektor (—) J. AB.

אנ'עונג יום-טוב

פערשאפט יעדען לעזער דאס בוך „ימים-טובים-פאלקלאר"
פון הרב ישעיה זלאטניק,

וועלכעס ענטהאלט אלע פאלקס-ימליכע גלייכווערטלעך, אנעקדאטען, וויצען און שארפזיניגקייטען וועגען אלע אונזערע ימים-טובים. דאס ספר איז גע-שעפט אממיינזטען דירעקט פון פאלקס-מויל און איז פערזעהען מיט א וויסענ-שאפטליכער אבהאנדלונג וועגען יודישען וויץ.

דאס ספר קאר'ן פרייז פון 3 זל. איז צו בעקומען ביים מחבר:
Rabin SZ. ZŁOTNIK, Radom, P.K.O 674-92

בעמ.: עס איז דארט אויך צו בעקומען די פאפולערע ביכער: „לעקסיקאן פון יודישע חכמות" פאר'ן פרייז פון 2.50 און „מאדערנע דרשות" 4 זל.

ראמען-שניידער

A. APPEL

54 פּיעטריקאווער 54

נעמט אן פערש. דאמען- און פוטער-ארבייט צו ביליגע פרייזען. פינקטליך און רציעל.

שילדען

אלעראַרט פיהרט אויס צו אויסנאהמס-צוגענגליכע פרייזען

„METAGRAPH"
PIOTRKOWSKA 110, TEL. 192 96

ביליגע ברילען

האללא!

דאס עלטסטע
אפטיק-געשעפט

שמעון אורבאך, לאדז, פּיעטריקאווער 33
טעל. 222-23

Magazyn optyczny SZYMON URBACH s. z o.o. **Łódź, Piotrk. 33, tel. 222-23**

בעזיצט א גרויסען אויסוואהל פון ברילען, פענסנע, לארניאן מיט די בעסטע אפטישע גלעזער.
מ'בעט אכטונג צו געבען אויף די גוטע אפטישע גלעזער.
רעיעלע בעהאנדלונג! רעיעלע בעהאנדלונג

יעדער איינציגער
האט זיך אי-בערצייגט, אז פאר
מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

עס ווערט נעדאווענט ראש השנה און יום-כפור

ביי ה' יוסף אלטמאן, סאלנא 8
(פראנט)

מיט גוטע בעלי-תפלות און בעקוועמע, לופטיגע צימערן צו זעהר ביליגע פרייזען.
5087 ביטע צו קומען דינגען בעצייטענס.

אלע זענען צופרידען,

וואס פאטאגראפירען זיך אין דעם בפוו.
פאטאגראפישען אטעליער

„POLONJA"

SW. JERZEGO Nr. 11.

צום איצטיגען סעזאן האב איך רעדוצירט די פרייזען.
4 מעטריקול-פאטאגראפיעס פון 1.25 זל.
6 פאטאגראפיעס צום פאס, שהן רעטושירט פון 2.50 אן
6 פאטאקארטען מיט א גרויס פארטרעט פון —.4 אן
ווער עס בעשטעלט 6 ברוינע פאטאגראפיעס, בעקומט א שפיגעלע מיט זיין אייגענער פאטאגראפיע.
בעמערקונג: צו די אויפנאהמען ווערען צוגעגעבען ספעציעלע קאסטיומען אומזיסט.
מיט אכטונג
„POLONJA"
דיפלאמ. פאטאגראף
אינהאבער: גוטערמאן
לאדז, יערזשעגא 11.
צופאהר מיט טראמוואי נומ' 3.

Atelier Artistique de Chapeaux
Narutowicza 3
front, II piętro
telef. 140-15

WRÓCIŁAM Z PARYŻA

z modelami
najwspanialszych domów
CENY UMIARKOWANE

טליתים-פאבריק

אויסארבעטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים, כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתים קטנים, הערט און רעטשיל מיט אויסמערטונגען, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית, צו בעקומען בילינגער ווי איבעראל ביי
א. ה. ציטרינאווסקי, קאמיענא 1.
אין 2-טע; מויער, פארטער. קומט און איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.
4875

די לייטונג פון בעוואוסטע ארטאדאקסישען לעהר-אנשטאלט

„תורה ודת" פלאץ וואלנאשטשי 6

מאכט בעקאנט, דאס ס'ווערען אנגענומען תלמידים פון 5 ביז 13 יאהר. עלטערן! פערשרייבט אייערע קינדער און הדר „תורה ודת", וואו ס'ווערט געלערנט ג ויס אכט אויף די ערציהונג און דרך ארץ'ריגע אויפפירונג און ס'ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציעליסטן תורה ודרך ארץ און אלעס, וואס א יודיש קינד ברויך צו וויסען.
קינדער פון 4—8 יאהר ווערען געפירט און אהיים-געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש. איינשרייבונגען ווערען אנגענומען טעגליך פון 8—11 פריה און פון 2—5 נאכמ.

פענסיאנאט עלבינגער לאסק

ווער עס וויל האבען רוהיגע און פרעהליכע יו"ט און זיין צופרידען פון די גוטע און געשמאקע מאכלים קען עס נאר ערייכען אין ערשטקלאסיגען
פענסיאנאט עלבינגער, לאסק.
די ימות נוראות ווערט דאווענען מיט...

צו פערמיטען
פון בעלד א ענצעלנע שטוב, א שטוב מיט א קוך מיט אלע בע-קוועמליכקייטען דירעקט פון ווירט. צו ערפאהרען פראנציסקאנער 30 ביים ווירט

וואנעס

— ווי אויך —

קינדער-וואנעס

בעקומט איהר נור אין דער בלעכעריי-ווערקשטעל

„ZGODA"

לאדז, צעגעלניאנא 2, טעל. 51-134 (עק פעטריק.)
בעמ.: וואנעס ווערען אויך אויסגעבארגט.

Bata

נייע דאמען-מאדעלען צום הערבסט

מאָדעל 1505-44
עלעגאַנטע פומפּס אויף א האַלב-הויכן אַב-צאַס. געמאַכט פון ברוינעם שעוורא, מיט לאַקיר פּערציערט. פּראַקטיש און בעקוועם.

מאדעל 1945-25
שפּאַנגען-שיך פון שוואַרצען אָדער ברוינעם ווילד-לעדער, פּערציערט מיט גלייכפאַרביגע לעדער-שטרייפען.

מאָדעל 9505-54
עלעגאַנטע פומפּס פון שעהנער פאָרם אויף א הויכען אַבצאַס, פּערציערט מיט שלאַנגען-לעדער-אימיטאַציע. דער פוס קומט אויס קלענער

מאָדעל 9805-22
אינזער נייעסטער מאָדעל פון פראַמענאַדען-פּומפּס, שעהן פּערציערט, פון לאַקיר אָדער באָקס-קאַלף.

M. GELERMAN פון דער גרעסטער — פאבריק פון —
59 NAPIóRKOWSKIEGO 59, tel. 186-71

שוין מעבעל
איז אלעמען בעקאנט, אז אלערליי
זענען די הויערהאפטיגסטע, מאדערנסטע און ביליגסטע, ווייל ס'איז צו געניגע פאבריקס-פרייזען.
זעהר גינסטיגע בעדינגונגען!

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

צו פערמיטען אַ צימער מיט אַ קוך פון באַלד סקווערזאָווא 22.

פון זאָפאָרט איבערצוגעבען אַנ'עלעגאַנטע פול-שטענדיג רעמאָנטירטע צימער און קוך אויף זגערזשער בעבען דער אַלטשטאָט. ערפאַהרען טעלעפאָן נומער 190-66. 6003

3 צימער און אַ קוך מיט בעקוועמליכקייטען צווישען פלאַץ-וואָלנאָשטשי און פאָלודניאָווא פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. אָפּערטען אין אַדמיניסטראַציע אונטער „גאָטובקע".

אָפּצוגעבען אין בעסטען צענטרום אַ האַלבע שטוב צו דער אַרבייט און פאַר צווי יונגעלייט צו שלאָפען ביליג.

אויף דערזעלבער שטעל איז צו פערקויפען אַ פּאָר טונקעלע בעטען מיט מאַטראַצען ביליג. צו ערפאַהרען היינט פון 2—7 און טעגליך ביז 10 אינדערפריה. וווסכאָדניא 35, פראָנט, 3-טער שטאָק, וו. 22, ביי חוה אַקערמאַן.

קויף און פערקויף

צו פערקויפען 2 צילינדער אַמעריקאַנער 3 מיט אַ האַלב 110, אויך אַ רענדער צילינדער 3 מיט אַ האַלב 110, ליפעל, זאַוואַדזקא 23.

פערלוירען און געפונען

ס'איז פערלוירען געוואָרען אַ דאַמען טאַשעבקע מיט געלד און מיט פערשידענע דאָקומענטען. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען דאָס געלד זיך צו האַלטען און די דאָקומענטען צוריקצוברענגען צו מ. פרוסאַק, פּיעטריקאָווער 53.

בוכהאַלטעריע, איינפאַכע און דאָפּעלטע (איטאַליענישע און אַמעריקאַנער) צוזאַמען מיט מאַשין-שרייבען לערן איך אויס גרינדליך פאַר 25 זל. מיט אַ פערקירצטער מעטאָדע אין פערלויף פון 1 מאָנאַט 15 זל. בלויז מאַשין-שרייבען פאַר 3 וואָכען. 6 זל. מיר ערטיילען אויך האַנדעלס-אַריטמעטיק, קאָרעספּאָנדענץ און סטענאָגראַפיע. קילינסקיעגאָ 50, קווער-אָפיצינע, 1-טער שטאָק.

עס איז נויטיג

אַ לאַנג-יעהריגער קוואַליפיצירטער אַדמיניסטראַטאָר נעהמט אָן היינער אויף אַדמיניסטראַציע מיט קויציע געזיכערט, ווי אויך בלויז מעלדונקאָווע ביכער געגען מינימאַלע פרייזען. אָפּערטען אין „נ. פאָלקסבלאַט" אונטער „אַדמיניסטראַטאָר".

קוואַליפיצירטע שטיק-אַרבייטער צו דאַמען-מאַגאַזין-פאַך קען זיך זאָפאָרט מעלדען ביי ס. קויפמאַן, גדאַנסקא 64. 5086

אַ יונגעל, וועלכער זאָל קענען שליסען און בייהען אויף אַ מאַשין, קען זיך מעלדען אין אַ קירזשנער-ווערקשטעל. צו ערפאַהרען אין אַדמ.

מען דאַרף אַ קוואַליפיצירטען שטריקער און נייטאָרין. ווענדען זיך גדאַנסקע 15, קאַץ.

אונטערמאַשינערס און האַנד-גייהערס צו מעבעל-מאַגאַזין ווערען געברויכט ביי ווייסקאָפף, קילינסקי 50. 6000

אַ פעדיגע קראַפט-אַרבייטער פון זאָפאָרט געזוכט ביי: ה. ווייסבלום, אָגראָדאָווא 9, 1-טער הויף.

עס ווערט געברויכט אַ האַנד-שפולערין. צו ערפאַהרען פאָמאָרסקא 13 ביי שפינדלער.

אַ קוואַליפיצירטער שטריקער און האַנד-שפולערין קענען זיך מעלדען קאַמיענא 15 ביי זיגעלמאַן

אַ יונגעל פון אָרענטליכע עלטערען ווערט געזוכט צו וועש, באַלד געצאָהלט, ביי פייערשטיין, באָוואָמיעסקא 28. 5094

לאָקאַלען

אַ געמויערטע געביידע פון 83 קוואַדראַט-מעטער און אַ האָלצערנע שאָפע, 86 קוואַדראַט-מעטער און אַ פלאַץ צו פערדינגען. צו ערפאַהרען סאָסנאָווע 9 ביים וועכטער, אָדער זשגאָוסקא 24, וו. ר. עס איז געאייגנעט פאַר יעדער אונטערנעהמונג.

WYTWÓRNIA FIRANEK p. f. **Atelier Przemysłu Artystycznego**
PIOTRKOWSKA 90, tel. 155-99
poleca firanki, story, kapy i obrusy w najnowszych wzorach
Firanki tiulowe-filetowe od zł. 50.— za okno

איבעראשענד נייעס פאר יעדען סוחר!!

אויב איהר האָט נויטיג צו שיקען אייערע סחורות נאָך ווארשא, אָדער צו ברענגען סחורות פון ווארשא, און איהר ווילט שנעל, רעיעל און גוט בעהאַנדעלט ווערען זאָלט איהר זיך נאָר ווענדען צו דעם בעוואוסטען

עקספעדיציאנס-הויז
„SPEDHANDPOL"
wł. SALOMON GOLDKORN
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 26 tel. 116-47 i 114-50 ||| Warszawa, Nalewki 13 tel. 209-07

דאָ קאָנט איהר שוין זיכער זיין, אַז אייערע טראַנספּאָרטען וועלען פּינקטליך געליפערט ווערען און אַלס דאנקבארקייט אייערע גוטע פריינד רעקאָמענדירען, אז נאָר דורך דער אויבענדערמאָהנטער פירמע זאָלען זיי זייערע טראַנספּאָרטען איבערשיקען.

בעראַנטמאַכונג.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט דער ג' קונדשאַפט, אַז מיר נעהמען אָן צו ראַלען גווימערם צו ביליגע פּרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג. ס'קענען זיך מעלדען שטריקער-ארבייטער צו גלאַטע מאַשינען. פּוילנא 25, אין דער מוטער - פאַבריק, 2-טער הויף, לינקס.

Dr. med.
N. JELENKIEWICZ
POWRÓCIŁ
23 Zawadzka 23
tel. 146-75.

בחנם

פּאַס איך צו אַלערליי
ברילען,
און צוויקער
פון די בעסטע אויסלענדישע געשליפענע גלעזער.
אויף די ימים-נוראים בעזיץ איך א גרייסען אויסוואהל פון
אלערליי ברילען
צו זעהר ביליגע פרייזען.
סאָלידע און פּינקטליכע בעהאַנדלונג! .·. קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אכטונג: עלטסטע יודישע אפטיק - געשעפט אין לאדז
Optyk R. Herszkorn Cegielniana 1 (רוג פּיעטריקאָווער)
קיין שום פיליעס בעזיץ איך נישט.
די פירמע עקזיסטירט זייט 1892.

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאַלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאַלאַקאַוו
כירורגישע אַבטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
אויגען-אַבטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראַוש
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאַכמיטאַג.

קלאנג-קינא
MIMOZA
ערעפנונג פון הערבסט-סעזאָן!
היינט און פאלגענדע טעג!
JAN KIEPURA
BRYGIDA HELM
אין קלאַנג-מייסטערווערק א. נ.
נעאפאל, זינגענדע שטאט
אנהויב 4 נאָכם. שבת און זונטאָג 2 בייטאָג
אויפ'ן ערשטן סעאַנס אַלע פּלעצער 60 גר

וויכטיג פאַר לאדז און פראווינץ!
מצבות פון 30 זל. אָן ביז צו די טייערסטע גרא-ניט דענקמאָלען פיהר איך אויס ביליג און סאָליד אויף וואונש בעזוך איך די ג. קונדשאַפט אויך אין דער פראָווינץ. קומט און איבערצייגט אייך!
מיט אכטונג פירמע "Granit"
לאדז, פּאמארסקא 39.

ווערקשטעל
פון
שירמס
און שפּאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19
עמפּפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאַלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען
נעמט אָן אַלערליי רעפּאראַטורן פון שירמס און שטעקנס

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקא 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּע-ציאליסטען פון אוראַ-לאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט לאסמעטיק.
—— מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. ——
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען –
וויזיט 3 זל.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.